

Masterplan landgoed Eyckenlust en omgeving

Beek en Donk

7 mei 2025

**Masterplan landgoed Eyckenlust en
omgeving, Beek en Donk**

In opdracht van:

Jan de Jong van Beek en Donk

Gemeente Laarbeek

Waterschap Aa en Maas

Amsterdam/Sint Oedenrode, 7 mei 2025

Strootman Landschapsarchitecten

Funenpark 1-D

1018 AK Amsterdam

tel: 020-4194169

e-mail: bureau@strootman.net

www.strootman.net

Floris Alkemade Architect

Borchmolendijk 29

5492AJ Sint Oedenrode

INHOUDSOPGAVE

01 Inleiding	6
02 Gebiedsvisie	12
2.1 Eyckenlust als onderdeel van een Groene contramal	13
2.2 De fundamenteën van het masterplan	18
03 Masterplan	33
3.1 Restauratie en verduurzamen	36
3.2 Groen & natuur	38
3.3 Weg & Water	46
3.4 Wonen & Verbinden	60
04 Vervolg	68
4.1 Samenvatting	69
4.2 Realisatie in fasen	70
4.3 Participatieve samenwerking	72
4.4 Vervolg	74
Bronnenlijst	76
Colofon	79

01

INLEIDING

INLEIDING

Behoud door ontwikkeling

Landgoed Eyckenlust is een prachtig landgoed van op dit moment ca. 68 ha, gelegen aan de Zuid-Willemsvaart en in de 17e eeuw ontstaan aan beek de Aa. Het landgoed is onlosmakelijk verbonden met de ontwikkeling van het dorp Beek en Donk, gemeente Laarbeek. Het landgoed is al sinds 1745 eigendom van de familie De Jong en bevat diverse (Rijks)monumentale gebouwen. Jan de Jong van beek en Donk, de huidige eigenaar van het landgoed, wil net als zijn voorouders het landgoed duurzaam doorgeven aan de toekomstige generaties waarbij

de van oudsher typerende maatschappelijke betekenis wordt gecontinueerd en geactualiseerd. Daarom heeft hij in samenwerking met de gemeente Laarbeek en Waterschap Aa en Maas opdracht gegeven voor het opstellen van dit masterplan door Strootman Landschapsarchitecten en architect Floris Alkemade.

In de bijna vier eeuwen dat het landgoed met kasteel bestaat is er veel veranderd, maar één constante bleef overeind: de betekenis van de omgeving voor het landgoed en omgekeerd op het

Gerard de Jong (1685-1770) en
Johanna Judith Josselin (1690-1768)

J. E. de Jong van Beek en Donk (1863-1935) en
E. Stern (1865-1943)

Jan Francois de Jong van Beek en Donk
(1834-1890)

Cécile de Jong van Beek en Donk (1866-1944)

Afb. 1.1 Enkele markante bewoners van Eyckenlust

Afb. 1.2 Binnenplaats van Eyckenlust met rechts zicht op de Kasteelsingel aan de Aa

gebied van natuur, cultuur en maatschappelijke betrokkenheid. Het masterplan zet dan ook in op behoud door ontwikkeling met de cultuurhistorische rijkdom als basis en inspiratiebron voor de bijdrage aan belangrijke maatschappelijke opgaven waarvoor we als samenleving staan, zoals klimaatadaptatie, energietransitie, mobiliteit, transitie van de landbouw, woningbouwopgave en natuurherstel. Dit wordt zo goed mogelijk gekoppeld aan beleid en ontwikkelingen zoals de ontwikkeling van de Brainport regio en de realisatie van de Brabantse bossenstrategie (Provincie Noord-Brabant, 2020).

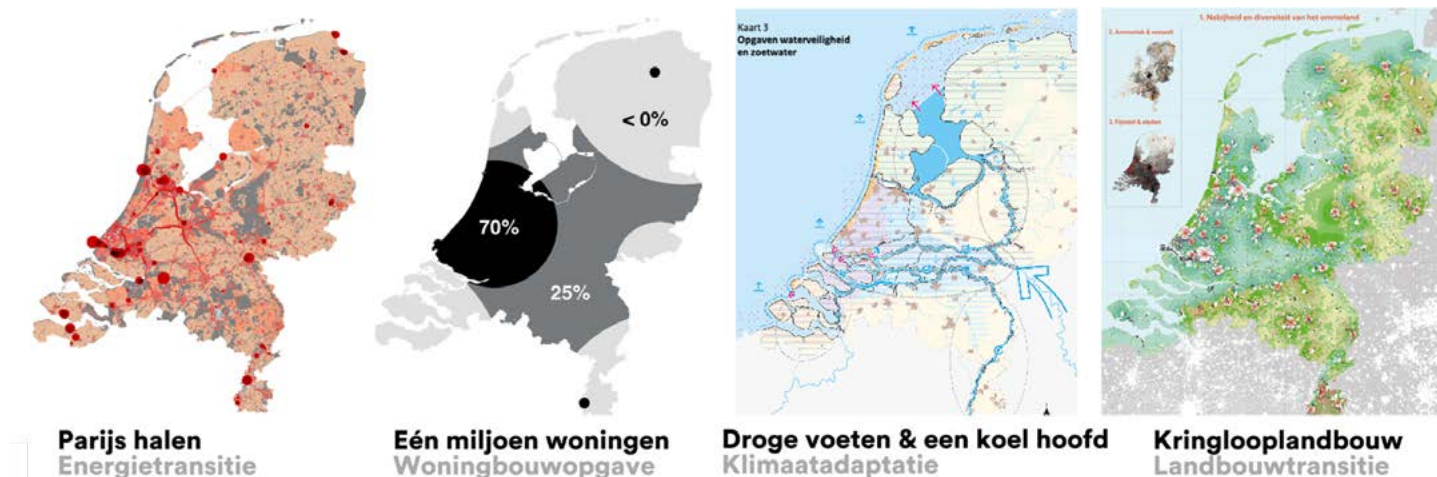
Dit masterplan is een concretisering van een droombeeld voor Eyckenlust uit 2022. In dit droombeeld, met een doorkijk tot 2058 (400 jaar na het ontstaan in 1658), is de doelstelling van de planvorming als volgt geformuleerd: 'het langdurig in stand houden en het herstel van de verbinding van Eyckenlust met Beek en Donk door het verduurzamen van de buitenplaats (gebouwen en landgoed), het ontwikkelen van locatie-eigen wonen en het aanjagen van culturele en maatschappelijke activiteiten'.

Om dit doel te behalen is dit droombeeld verder uitgewerkt in dit integrale masterplan op basis van de vijf fundamenteën uit het droombeeld: Natuur & Groen, Erfgoed & Historie, Wonen & Verbinden, Weg & Water, Cultuur & Maatschappij.

Meer concreet bestaat de opgave uit de volgende deelopgaven:

- Restauratie, groot onderhoud en verduurzaming van rijksmonumenten.
- Gebruik maken van verdwenen cultuurhistorische bebouwing en structuren zoals lanen en waterlopen.
- Aansluiten op infrastructuur en mobiliteitsvraagstukken in de omgeving zoals het knelpunt bij de Beekse brug, de aanleg van een snelfietspad langs de Gemertseweg en de aansluiting op de Broekkantsestraat.
- Bijdragen aan natuur- en klimaatopgaven zoals beekherstel en de ecologische verbindingszone langs de Aa, het bevorderen van de biodiversiteit, behoud en versterking van aanwezige natuurwaarden Laarbeek, waterberging en verdrogingsbestrijding.
- Herstellen van herkenbaarheid en verbinding met de dorpskern van Beek en Donk en de Groene Long.
- Verbeteren van de toegankelijkheid voor extensieve recreatie.

De gemeente Laarbeek, waterschap Aa en Maas, provincie Noord-Brabant en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed zijn intensief betrokken. Als onderdeel van de begeleidingscommissie hebben zij een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van dit masterplan

Afb. 1.3 Urgente maatschappelijke opgaven

Eyckenlust

EEN HEERLYCKHEID OM
TE VERBLIJVEN

NATUUR & GROEN

Groen, bos en
agrarisch beheer

Monumentale
bomen

Natuur
inclusief
wonen

Boomgaard
Christje van
het kasteel

Groene long-en
parklandschap

ERFGOED & HISTORIE

Restauratie en
verduurzamen
Rijksmonumenten
Complex

Herstel verbinding
buitenplaats, dorp
en buurtschappen

Erfgoed
zichtbaar
in het dorp

Buitenplaats
kleuren
canvas

400 jaar
Eyckenlust

WONEN & VERBINDEN

Boort III

buurtschap
Broekkant

Kasteel
buurtschappen

Monumentale
kasteelwoningen

Kasteel

WEG & WATER

Beekse Brug

Bebouwde kom
en aansluiting
Broekkant

Wandel-en
fietsgebied

Snelfietspad
Brainport

Waterhuishouding
De Aa

CULTUUR & MAATSCHAPPIJ

Faciliteren
culturele
evenementen

Bijdragen
maatschappelijk

Historische
bestuurlijke
betekenis

Exposities

Kunst en
literatuur

Afb. 1.4 Droombeeld Eyckenlust voor 2058 (2022)

Het grotere perspectief

Met de komst van de Zuid-Willemsvaart in 1826 is een enorme economische impuls gegeven aan de omgeving, maar werd het landgoed ook letterlijk afgesneden van Beek en Donk. De gemeente en de familie de Jong van Beek en Donk willen de betekenis van het landgoed voor de dorpsgemeenschap vergroten door dorp en landgoed weer sterker met elkaar te verbinden en het landgoed toekomstbestendig te maken.

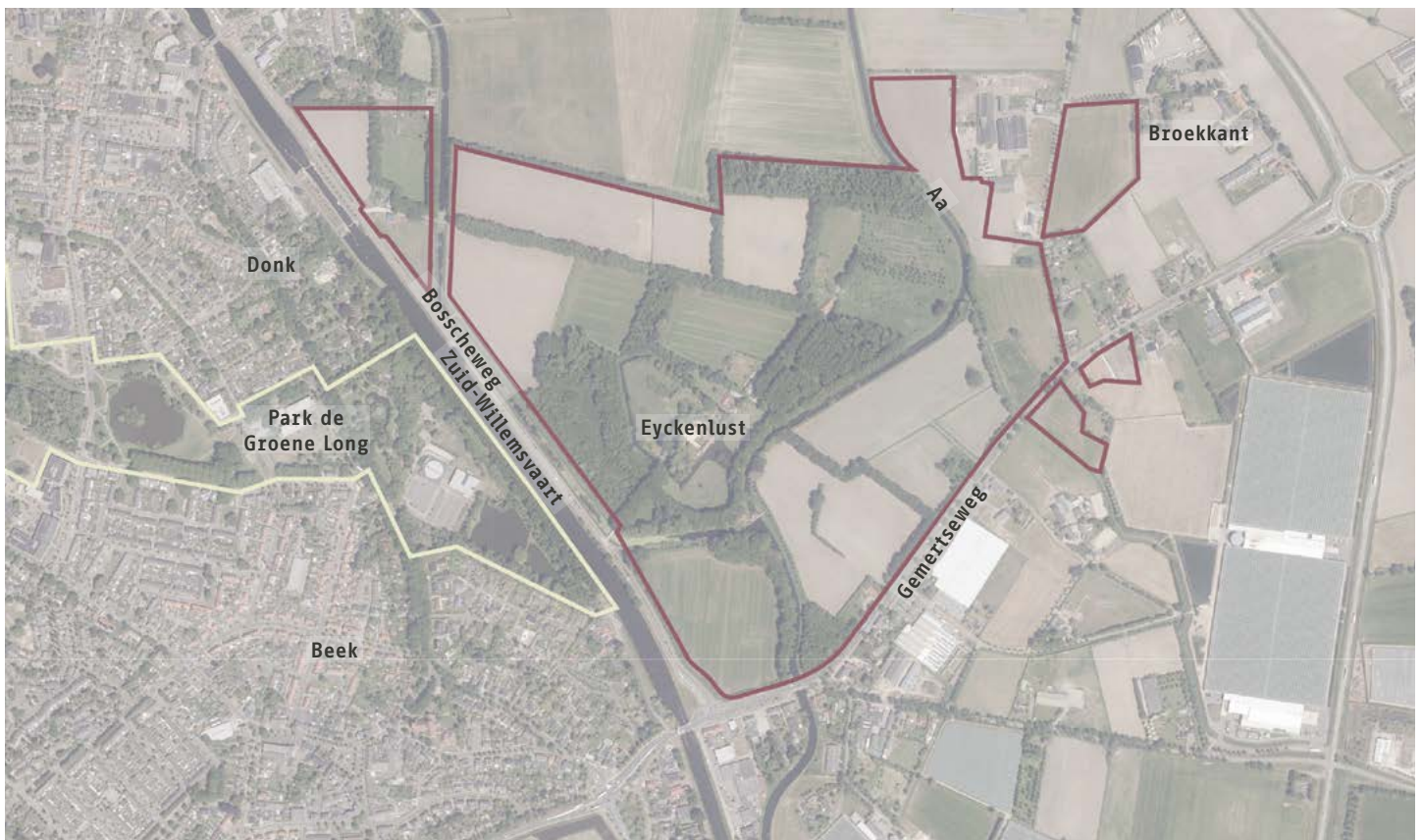
Het masterplan is onderdeel van een visie op de toekomst van het landgoed in de context van de groene buffer waar het deel van uitmaakt. De planvorming reikt dan ook veel verder dan de grenzen van het landgoed. Het landgoed is te beschouwen als het hart van een 'groene contramal' die begint tussen de (oorspronkelijke) dorpen Beek en Donk en doorloopt tot de N279.

Afb. 1.5 Jan de Jong van Beek en Donk zorgde ervoor dat de Zuid-Willemsvaart langs Beek en Donk gegraven werd

Afb. 1.6 Graven van de Zuid-Willemsvaart (1822-1826)

Afb. 1.7 Luchtfoto met de begrenzing van Eyckenlust en park De Groene Long

Om de ambities en potentie op dit grotere schaalniveau waar te kunnen maken, hebben Landgoed Eyckenlust, gemeente Laarbeek en waterschap Aa en Maas gezamenlijk het initiatief genomen om de planvorming onderdeel te maken van een grotere integrale gebiedsontwikkeling. De planvorming van het masterplan is daarom opgenomen in 'Gebiedsvisie Landgoed Eyckenlust en omgeving' (augustus 2023). De in dit document opgenomen uitgangspunten liggen ten grondslag aan dit masterplan.

Om de verdere uitwerking en realisatie van de gebiedsvisie en het masterplan financieel mogelijk te maken is het project in september 2023 ingediend en vervolgens ook geselecteerd voor de Erfgoed Deal. Dit programmabureau stimuleert en subsidieert ruimtelijke plannen die historische waarden gebruiken voor de bijdragen aan belangrijke maatschappelijke opgaven met betrekking tot duurzame transitie landbouw & natuur, energie & economie, wonen & mobiliteit en water & bodem. In oktober 2023 heeft de gemeenteraad onder voorwaarden ingestemd met de cofinanciering van de Erfgoed Deal.

Afb. 1.8 Eyckenlust in de jaren '80 met inmiddels verdwenen boomgaarden

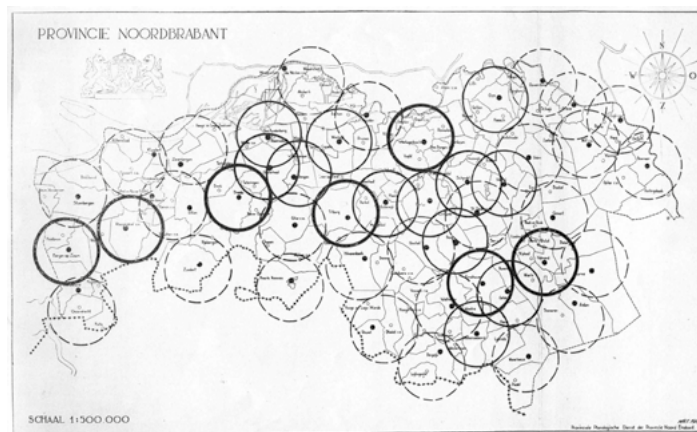

GEBIEDSVISIE

2.1 EYCKENLUST ALS ONDERDEEL VAN EEN GROENE CONTRAMAL

Eyckenlust is ontstaan op een zandige hoogte in het Aa-dal. Het omliggende landschap was van oorsprong moerassig, gevoed met kwel vanaf de Peel. In de bijna 400 jaar dat het landgoed bestaat is er binnen de grenzen van het landgoed relatief weinig veranderd. Op de grote schaal kan het landgoed worden gezien als een onderdeel van een laagdynamisch en waardevol netwerk van landgoederen in het Brabantse landschap dat vooral na de oorlog in een rap tempo is veranderd.

De verstedelijking van het Brabantse landschap wordt gekenmerkt door het historische wegenpatroon waarlangs verschillende dorpskernen zich hebben ontwikkeld. De spreiding van de bevolkingsgroei over de dorpen vormde een belangrijke pijler voor het Welvaartplan uit 1947 van De Quay. Om te voorkomen dat er grote industriesteden zouden ontstaan, stelde hij voor om ook de industrialisatie te spreiden. Hij tekende daarvoor een kaart met cirkels van zes kilometer doorsnede met in het middelpunt een fabriek binnen fietsafstand.

Afb. 2.1 het Welvaartsplan van De Quay uit 1947

De consequentie van het Welvaartplan is dat in Brabant alle dorpen in de afgelopen decennia fors zijn gegroeid en dat veel dorpen hun buurdorpen inmiddels naderen. Daardoor dreigt op veel plaatsen in Brabant een aaneengeschakeld dorpsstedelijk tapijt, waarin afzonderlijke dorpskernen moeilijk herkenbaar zijn en het dagelijkse en vanzelfsprekende contact met het landschap verdwijnt. Die dreiging speelt ook rond Beek en Donk (zie afb 2.5).

Afb. 2.2 Ligging Eyckenlust op een zandige hoogte in het Aa-dal. Moerassige omgeving gevoed met kwel vanaf de Peel

De reeks historische kaarten laat zien hoe de verschillende dorpen toch steeds verder naar elkaar zijn toegegroeid en de laatste jaren ook vaak zijn samengevoegd tot dubbeldorpen, zoals Aarle-Rixtel, Berkel-Enschot, en ook Beek en Donk.

Park de Groene Long vormt als centraal gelegen parkzone de resterende scheiding tussen beide dorpen. Deze natte natuurzone is een belangrijk onderdeel van de identiteit van het dubbel-dorp. Met de komst van de Zuid-Willemsvaart in 1826 is het dorp en dit voormalige deel van het landgoed, gescheiden van Eyckenlust.

De kaarten laten ook zien hoe het netwerk van lanen, houtwallen en moerasachtige gebieden grotendeels verloren is gegaan door schaalvergroting en industrialisering van de landbouw.

De Structuurvisie Laarbeek (Gemeente Laarbeek, 2010) toont het gemeentelijke ruimtelijke beleid voor de periode van 2010 tot 2020. Op de daarin opgenomen kaarten is te zien hoe er aan de randen van het dorp een nog verdergaande stedelijke ontwikkeling plaats zal vinden met woningbouwlocaties zoals De Hoge Regt en de Beekse Akkers en de ontwikkeling van de bedrijventerreinen Bemmer 4 en Bemmer 5. Deze locaties zijn vaak nu nog in ontwikkeling. In de Structuurvisie is tevens een kaart opgenomen met 'Bufferzones' als bebouwingsvrije zones die bestaan uit de Groene Long en een groot gebied tussen Beek en Donk, Lieshout en Aarle-Rixtel.

1918

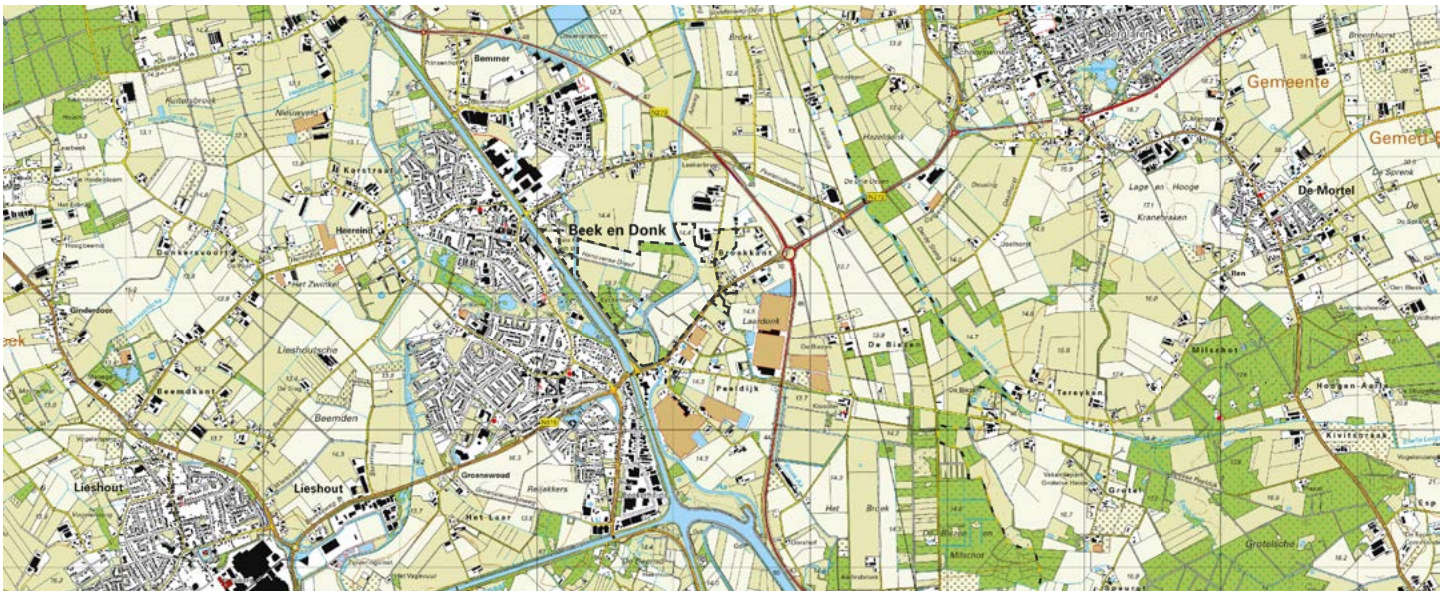

Afb. 2.3 Landgoed Eyckenlust geprojecteerd in een reeks historische kaarten

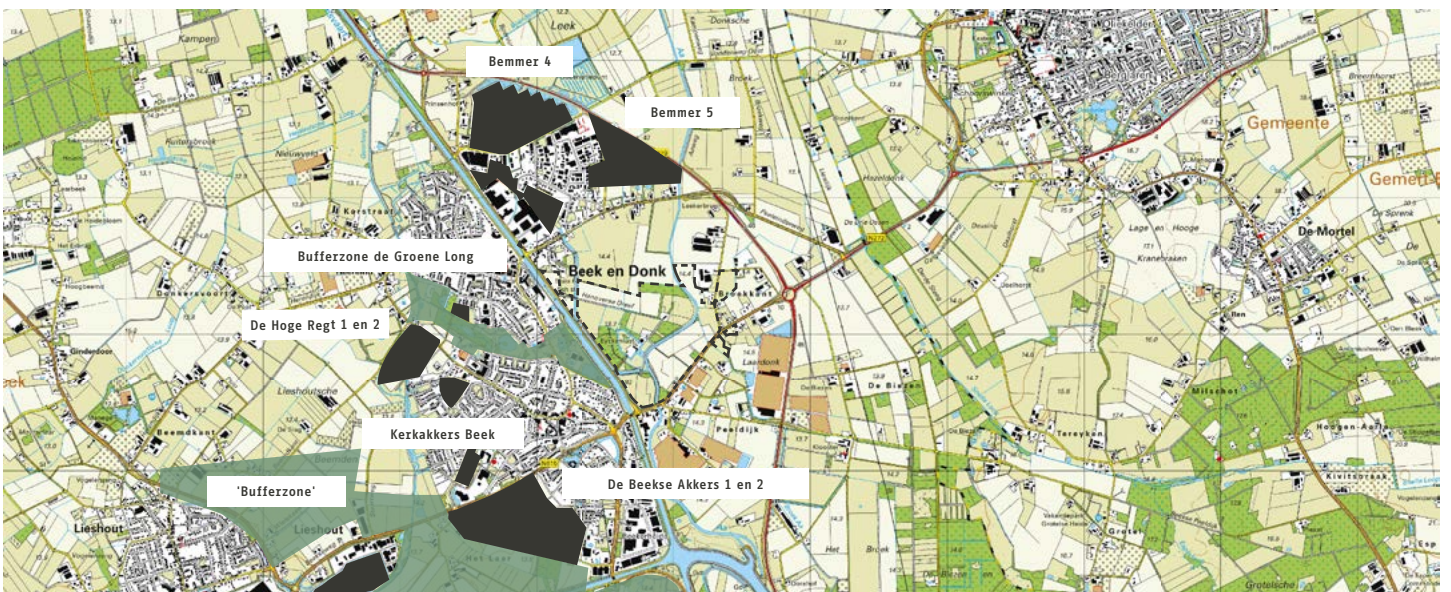
1970

Huidig

Gepland Structuurvisie Laarbeek

Als onderdeel van een groter groengebied tussen Beek en Donk en Gemert kan het landgoed samen met de Groene Long het stralende hart vormen van een toekomstbestendige contramal van de oprukkende verstedelijking en verrommeling van het landschap met kassen, bedrijventerreinen en infrastructuur. Het masterplan creëert een kans voor een aantrekkelijk landschapspark van vertraging, verbonden met andere groengebieden die een potentieel groter netwerk van groene buffers vormen tussen de verschillende dorpen. De stevige ruimtelijke structuur voorkomt dat de dorpen verder aan elkaar groeien en zorgt voor een goed recreatief en ecologisch netwerk.

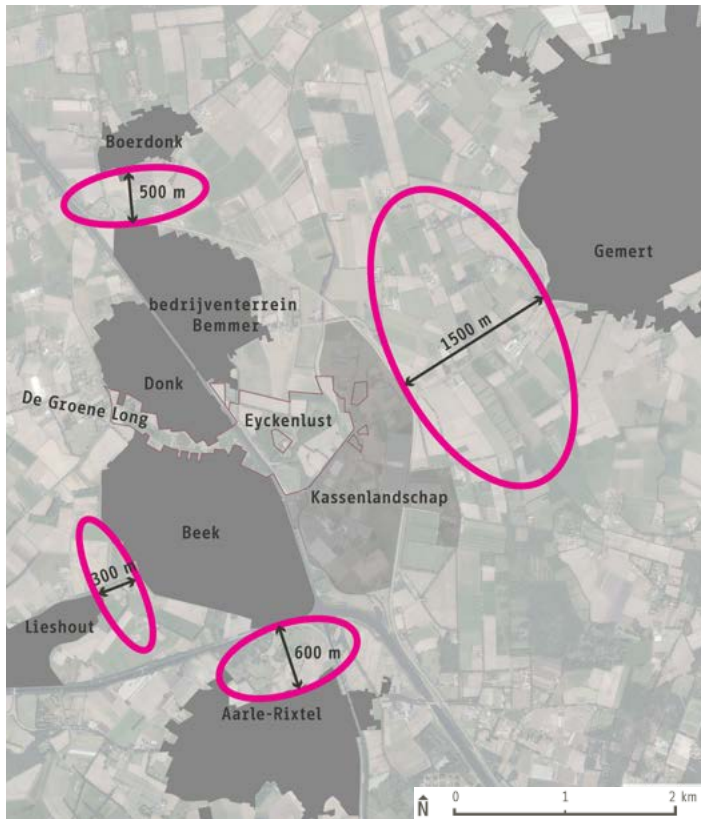
De historische relatie van Eyckenlust met het dorp Beek en Donk wordt daarmee hersteld, versterkt en krijgt een nieuwe actuele betekenis. Het behoud van het landgoed waar de familie De Jong zich al eeuwenlang voor inspent, zal daarmee een belangrijke bijdrage leveren aan een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving met betekenis op de schaal van de Brainport Eindhoven.

Landgoed Huize Almelo is een mooi voorbeeld van een vergelijkbare ontwikkeling. Als privaat eigendom is het landgoed eeuwenlang gekoesterd en opgenomen in de sterk gegroeide stad. Het landgoed met zijn openbaar toegankelijke lanenstructuur, waaronder de 3 km lange Gravenallee, vormt een directe en aantrekkelijke verbinding van het centrum met het landschap. Ook andere steden zoals Amersfoort met Schothorst, Breda met de Haagse Beemden en Den Haag met de Scheveningse Bosjes ontleen hun kwaliteit en verbinding met het landschap aan waardevolle groene contramallen die zijn geïncorporeerd in de groei van de stad.

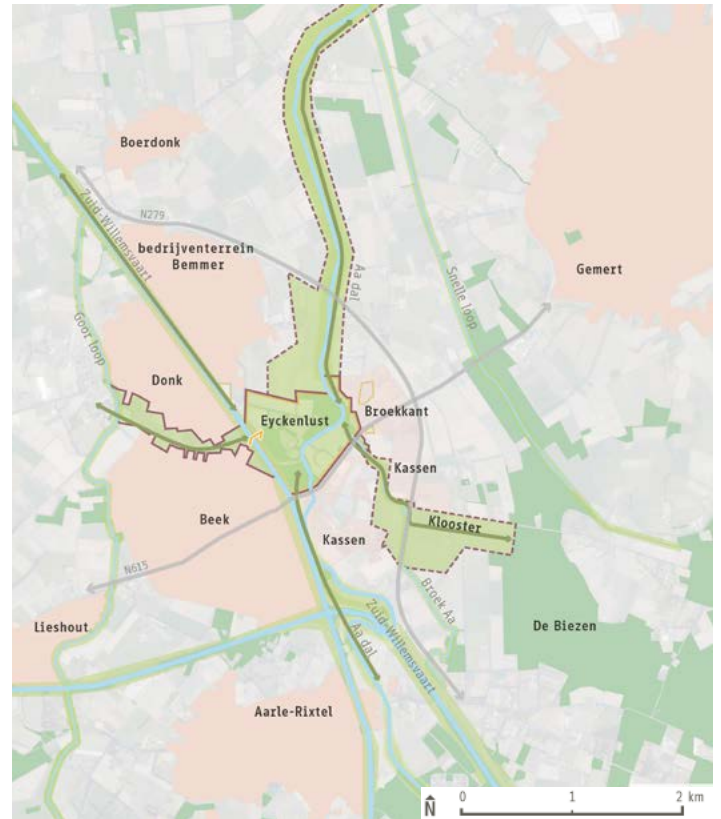
Om deze ambitie voor de groene contramal waar te maken, zet dit masterplan in op een integrale gebiedsontwikkeling. Het herstel van de historische verbindingen tussen landgoed en dorp is daar een cruciaal onderdeel van. Naast groen, betekent de integrale gebiedsontwikkeling ook dat op beperkte schaal bebouwing wordt toegevoegd om de historische karakteristieken te versterken en financiële haalbaarheid te realiseren.

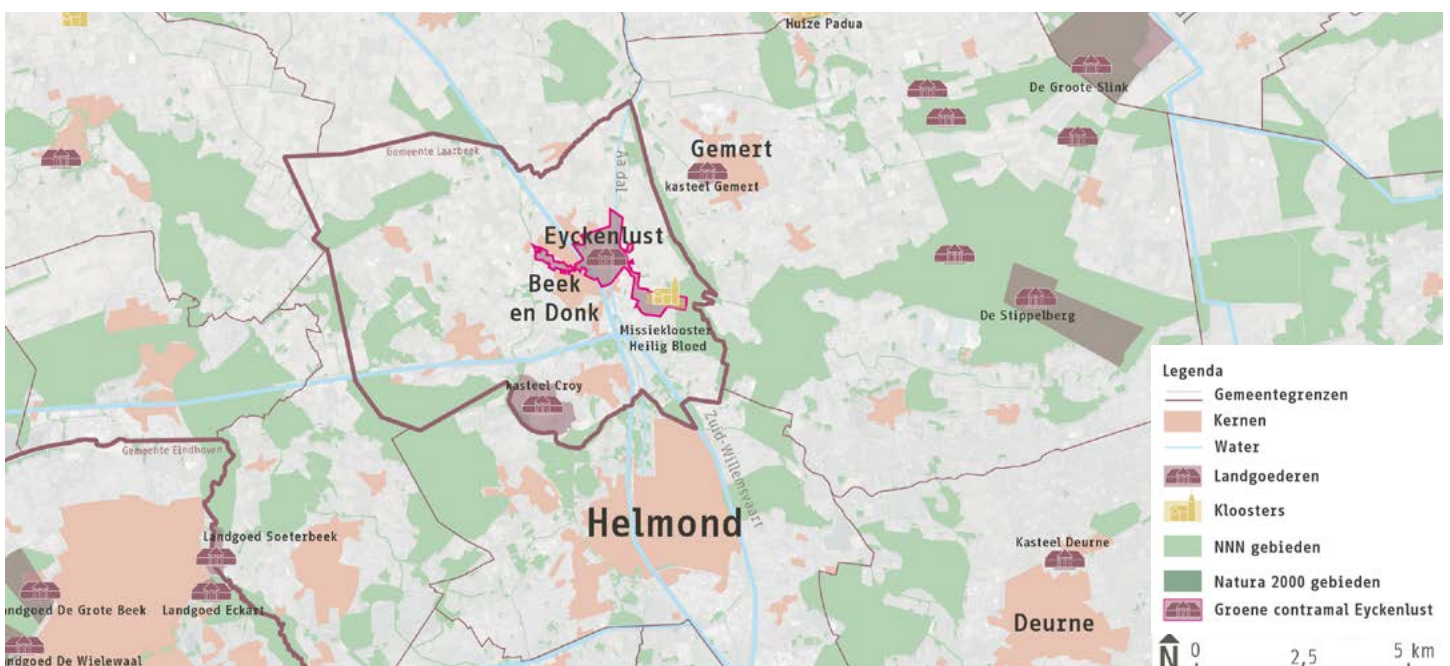
Afb. 2.4 Huize Almelo als groene wig in de stad, met de Gravenallee als belangrijke route naar de omgeving

Afb. 2.5 Huidige afstand tussen de verschillende omliggende rond Eyckenlust.

Afb. 2.6 Creëer verbindingen met omliggende natuurgebieden en maak Landschapspark Eyckenlust als Groene Contramal.

Afb. 2.7 Ligging van Eyckenlust ten opzichte van andere landgoederen in de Brainportregio

2.2 DE FUNDAMENTEN VAN HET MASTERPLAN

Het masterplan bestaat uit vijf fundamente. Hieronder worden ze toegelicht.

Fundament 1: Erfgoed en historie

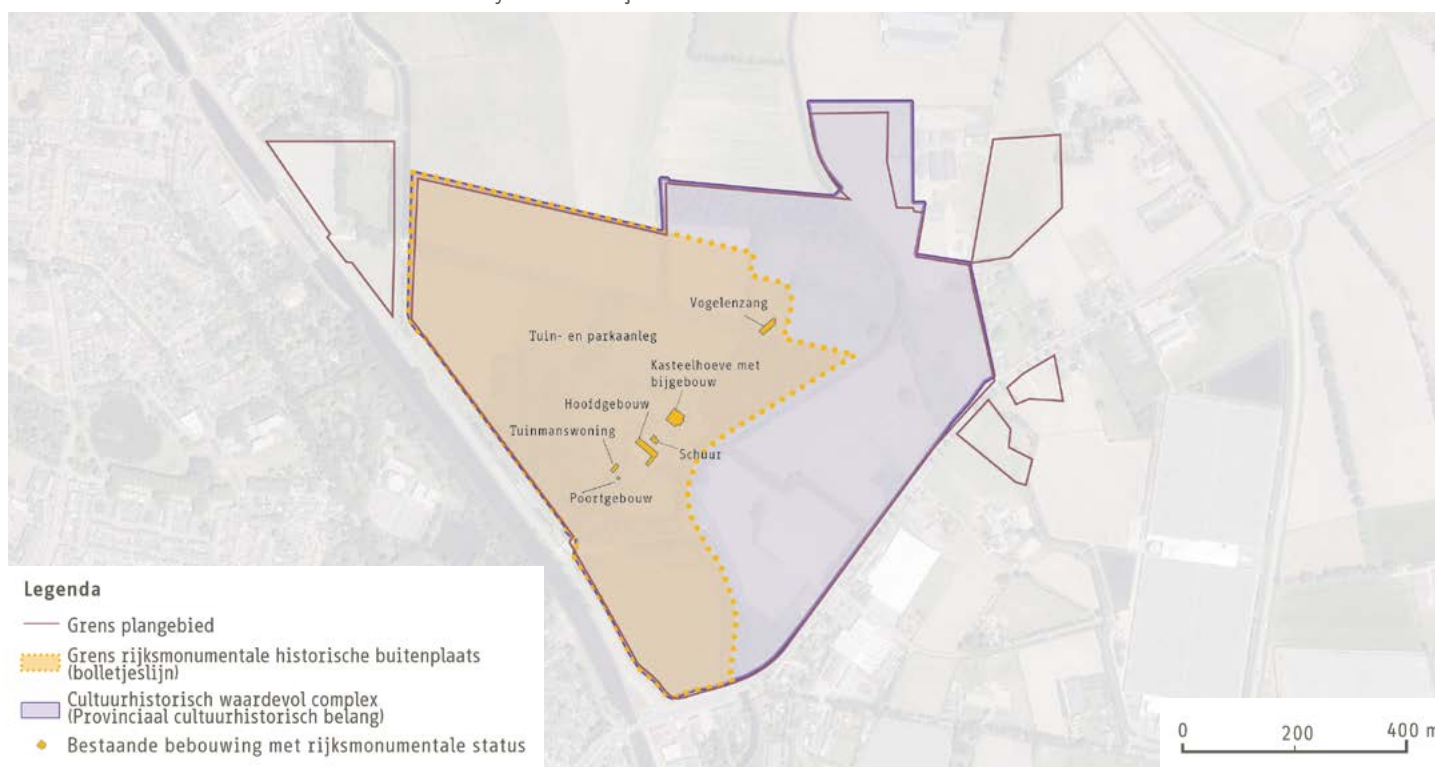
Historische waarde

De historische sfeer en kwaliteit van het landgoed wordt grotendeels bepaald door de aanwezigheid van historische gebouwen en elementen. Het landgoed is een rijksmonument en volgens de provincie 'een complex van cultuurhistorisch belang' (zie afb 2.8). Het landgoed bestaat uit een imposant omgracht kasteel, een oprijlaan met herkenbaar poortgebouw, hoeves, een tuinmanswoning en diverse bijgebouwen in een parklandschap met bomenlanen, grachten, dreven, bossen, beek de Aa, het afleidingskanaal en de bijhorende landerijen. Allemaal elementen van cultuurhistorische waarde die samen een waardevol en monumentaal ensemble vormen. De cultuurhistorische waarden van Eyckenlust zijn

in opdracht van de gemeente Laarbeek in kaart gebracht door SB4 Bureau voor Historische Tuinen, Parken en Landschappen. Dit onderzoek geeft een gedetailleerder inzicht in de historische ruimtelijk ontwikkeling.

De kern van het complex is terug te vinden binnen de grenzen van de vijfhoekige gracht. Achter de toegangspoort zijn het huis (kern uit de 17de eeuw), binnenplaats en de tuinmanswoning zichtbaar. Buiten de gracht ligt de kasteelboerderij uit 1818. Dit geheel wordt ook wel het 'erfgoed ensemble' genoemd. Verspreid in het landgoed zijn nog enkele hoeves aanwezig, veelal uit de 19de eeuw. De oudere hoeves zijn door de eeuwen heen verdwenen.

De vijver met eilandje aan het kasteel vindt zijn oorsprong rond 1820. De basis voor de huidige landschappelijke inrichting is gebaseerd op het ontwerp uit 1928 van tuinarchitect Hugo A.C. Poortman. Aanleiding voor de wijzigingen was

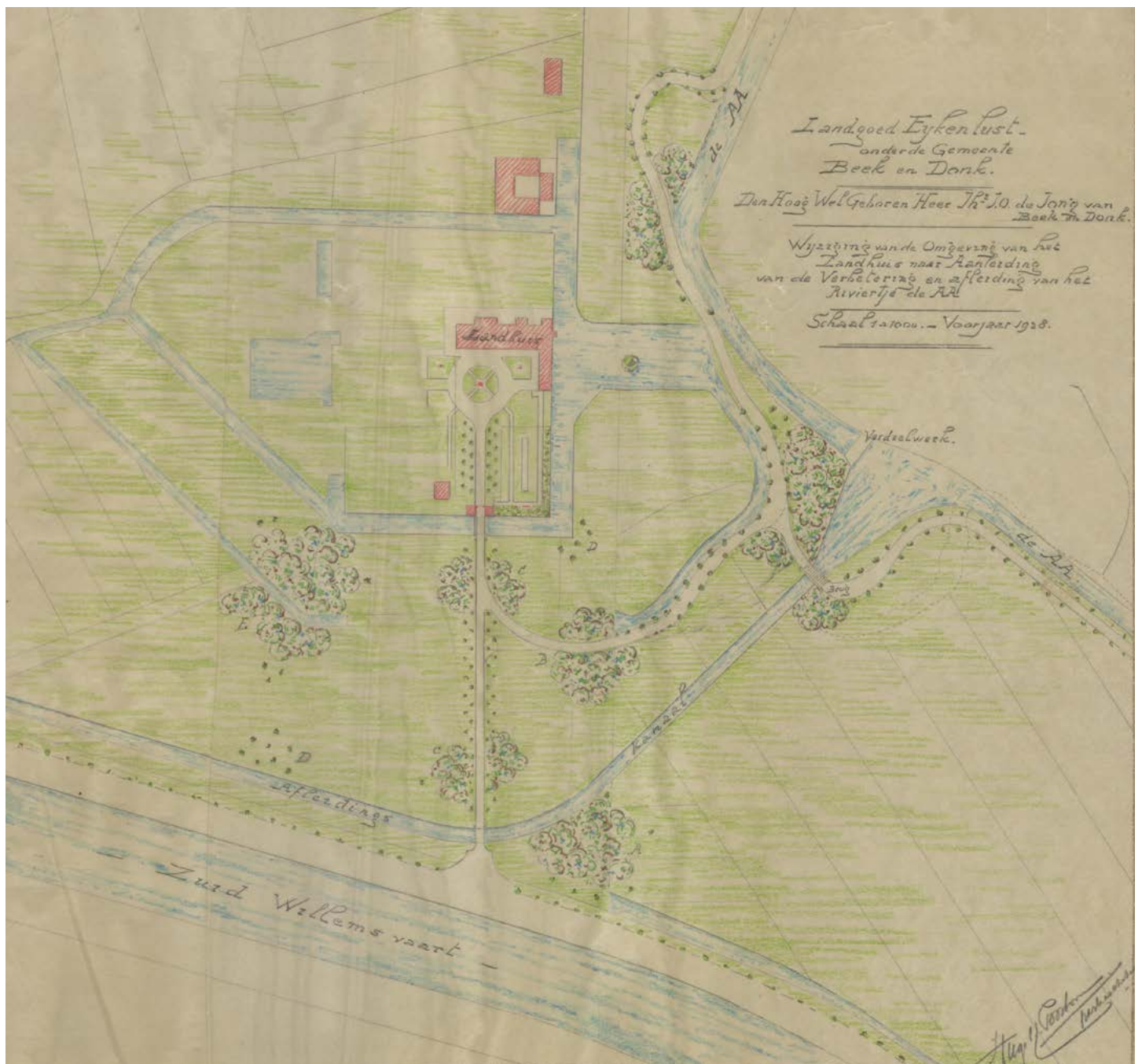

Afb. 2.8 Rijksmonumentale gebouwen en provinciaal erfgoed binnen Eyckenlust

de kanalisering van de Aa en het aanleggen van het afleidingskanaal. Alhoewel de hoofdstructuren van het landgoed onveranderd blijven, kreeg het landschap wel een ander uiterlijk. Bospercelen werden omgezet in weilanden of andersom. Ook de boomgaarden zijn verdwenen. De dreven, bomenlanen, grachten zijn de dragers van het huidige landschap en begeleiden de zichtlijnen op het landgoed.

Cultuurhistorie als basis

De historische situatie zoals weergegeven op oude kaarten, tekeningen, foto's en teksten, dient als leidraad om het toekomstbestendige beeld van het landgoed vorm te geven. Naast beeldmateriaal wordt er ook inspiratie gehaald uit de geschreven en ongeschreven verhalen. De aanwezige verhalen zullen worden gebruikt om de context van deze nieuwe ontwikkeling te duiden. Zo draagt het immateriële erfgoed actief bij aan het nieuwe hoofdstuk in de geschiedenis van landgoed Eyckenlust en het herstellen van de emotionele band

Afb. 2.9 (Deels uitgevoerde) Parkontwerp van tuinarchitect Hugo A.C. Poortman uit 1928

1. Kasteel

2. Poortgebouw

3. Kasteelhoeve

4. Hoeve Vogelenzang

5. Tuinmanswoning

6. Dienstwoning Kasteelhoeve

Afb. 2.10 Bestaande monumentale gebouwen met een restauratie en of verduurzamingsopgave (aangegeven met een nummer op de kaart)

Afb. 2.11 Kadastraal minuutplan 1832

tussen het dorp en het landgoed. Daarvoor zal er bij het vervolg ook samenwerking worden gezocht met het Netwerk Immaterieel Erfgoed.

Behoud door ontwikkeling

Bij de transformatie is het belangrijk dat de kernkwaliteiten van het waardevolle complex bewaard blijven en waar mogelijk versterkt worden. Het toevoegen van gebouwen binnen de gracht en direct rondom is niet wenselijk. Woningbouwontwikkelingen zijn voorstelbaar binnen de grenzen van het landgoed als de landschappelijke kernkwaliteiten, zijnde bomenlanen, dreven en grachten niet verstoord worden. Ook de bestaande zichtlijnen verdienen aandacht. De ontwikkelingen dienen te passen binnen de aard en draagkracht van zowel de specifieke locatie, als het gehele landgoed.

De locaties van verdwenen hoeves zijn interessante plekken om opnieuw naar woonlocaties te transformeren. Deze locaties grijpen terug naar de geschiedenis waarin wonen een essentieel onderdeel was voor de instandhouding van het landgoed. De landbouwpercelen buiten de gracht hebben echter geen of indifferente historische waarde (zie ook rapport Cultuurhistorische

waardestelling van SB4). De ontwikkelingen kunnen het landschap versterken door kleinschalige landschapselementen en verkavelingen terug te brengen.

Versterken en verduurzamen

Door een reconstructie van de kasteeltuin op het eiland wordt het totale historische ensemble direct rondom het kasteel versterkt. Het verdwenen theehuis, schrijvershuisje en zonnewijzer worden teruggebracht. Meer verspreid over het landgoed staan Hoeve Vogelenzang, de kasteelhoeve, de dienstwoning en de tuinmanswoning. Deze gebouwen geven samen een rijk beeld van het historisch functioneren van het landgoed. Om dit te behouden en te versterken en door het onzichtbaar te moderniseren, worden deze rijksmonumenten gerestaureerd en verduurzaamd. Het idee voor het toevoegen van een waterkrachtcentrale in de Aa is een ander voorbeeld waarmee de ontwikkeling van het landgoed bijdraagt aan de opgave voor de energietransitie. Dit voorstel zal nader worden toegelicht in paragraaf 3.2.

Afb. 2.12 Referentie theehuis

Afb. 2.13 Voormalig Schrijvershuisje

Fundament 2: Cultuur & Maatschappij

Het bijdragen aan belangrijke (inter)nationale maatschappelijke opgaven is een belangrijke doelstelling bij de toekomstige ontwikkeling van het landgoed. Zo wordt het landgoed onderdeel van de Groene Long tussen Beek en Donk en Gemert. Van oudsher was er een sterke band tussen het landgoed en het dorp: opbrengsten van het land (zoals fruit), wandelen, jacht, visserij, landschap, etc. Deze band willen we versterken en ook deels nieuwe betekenis geven, zoals: bijdragen aan gemeenschapszin (gezamenlijk landschapsbeheer en benutting), educatie (natuur), leisure (recreatie en kunst). Het landgoed wil graag bijdragen aan de vitaliteit van de inwoners en de verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Beek en Donk. Dit gebeurt niet alleen door het herstellen en maken van fysieke verbindingen in de

vorm van lanen, paden en bruggen maar ook door het faciliteren van tijdelijke culturele evenementen zoals kunstexposities en literaire bijeenkomsten en een community-boomgaard.

Het meer zicht- en beleefbaar maken van de rijke historie en natuurwaarden is een andere manier waarmee de maatschappelijke culturele betekenis van het landgoed versterkt kan worden. Bijvoorbeeld in de vorm van een 'open dag', rondleidingen of het maken van een app met route en informatie over historie en/of natuur. De Heemkundekring De Lange Vonder en IVN Laarbeek hebben veel expertise en zouden hier goed betrokken bij kunnen worden. Zo is er door expert Frans Leenders van de heemkundekring ook al een podcast gemaakt over de geschiedenis van het landgoed, te beluisteren via www.laarbeek.nl/eyckenlust.

Afb. 2.14 Wapen en kleuren Eyckenlust als terugkerend element bij de harmonie, vaandelragers en voormalige pachtboerderijen

Afb. 2.15 Fruitteelt, appels halen bij 'Christje van het kasteel'

Afb. 2.16 Tijdelijke evenementen op landgoederen

Afb. 2.17 Plukdagen en open dagen

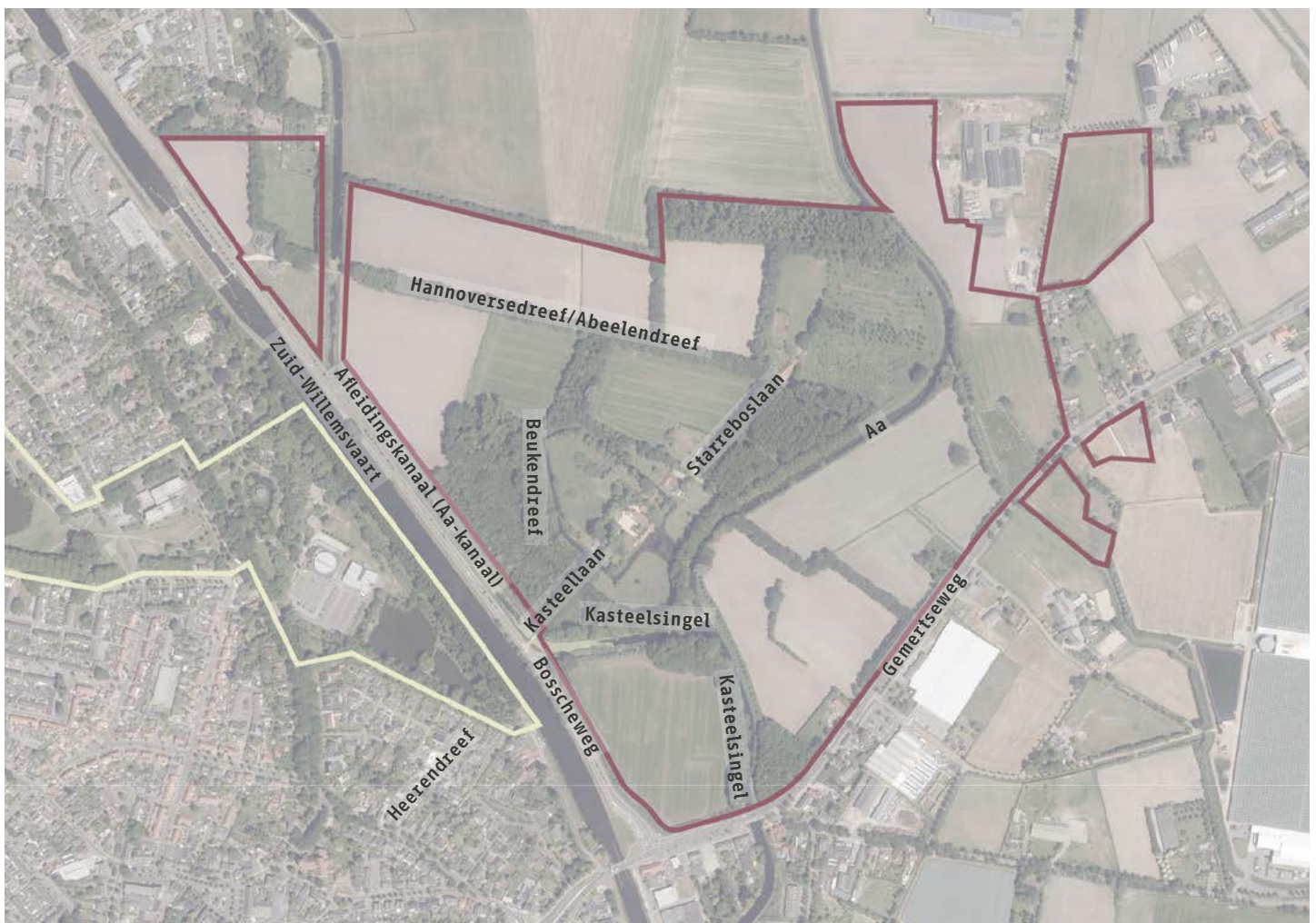
Fundament 3: Natuur & Groen

Waardevol bestand groen

Het landgoed wordt op dit moment gekenmerkt door een aantrekkelijke variatie van open en besloten. Bossen, lanen en houtwallen vormen een ruimtelijk raamwerk. Zij omsluiten als 'kamers' verschillende weiden, akkers en het kasteleiland. Verspreid staan enkele monumentale waardevolle solitaire bomen.

De parkaanleg is het resultaat van verschillende ontwikkelingsfasen en bestaat in hoofdlijnen uit een stelsel van lanen uit de 17e eeuw, het omgrachte deel van de kasteeltuin uit dezelfde periode en in beperkte omvang uit een landschappelijke aanleg uit de 19e eeuw met de aanleg van de vijvers met weiden aan de zuid-oostzijde van het kasteel en de kasteelsingel. De vanuit de erker van het kasteel zichtbare

vijver met het eilandje met een rode beuk en paardekastanje is een fraai en kenmerkend element uit die periode. In de 19e eeuw werd boerderij Vogelenzang in de zichtlijnen van de Hannoverse Dreef en Starreboslaan gebouwd. De Starreboslaan vormde samen met de Heerendreef een lange laan tussen het dorp en het landgoed maar werd met de komst van de Zuid-Willemsvaart in 1826 doorsneden. Omstreeks 1928 zijn er aanpassingen gemaakt volgens het ontwerp van tuinarchitect Hugo A.C. Poortman naar aanleiding van de aanleg van het afleidingskanaal (Aa-kanaal) dat deels is uitgevoerd. Op basis daarvan is in het verlengde van de poort de huidige Kasteellaan aangelegd als oprijlaan naar het kasteel en verdween de Heerendreef. De Kasteellaan is gesitueerd ter plaatse van een verdwenen laan die op de kaart van A. de Geus uit 1816 van voor de aanleg van de Zuid-Willemsvaart nog was ingetekend (zie afb. 2.23).

Afb. 2.18 Luchtfoto met het huidige eigendom van van Eyckenlust, de locatie van park De Groene Long en naamgeving van de verschillende lanen

De lanen zorgden voor representativiteit in combinatie met functionaliteit, gericht op de ontsluiting van de landerijen. Door de uitgestrektheid van het eigendom was er een omvangrijk lanenstelsel ontstaan. De lanen zorgden ook voor zichtlijnen tussen het kasteel en het dorp en vanaf de Gemertseweg. Helaas is er weinig bewaard gebleven van de oorspronkelijke lanenstructuur.

Naast deze historische en esthetische waarden van het groen uit de verschillende tijdslagen is het groen belangrijk voor de aanwezige natuurwaarden.

Het herstel van lanen is een belangrijke laag van de toekomstige hoofdgroenstructuur. De hoofdgroenstructuur zal vanuit een cultuurhistorisch oogpunt vormgegeven worden. Dat gebeurt door gebruik te maken van de aanwezige historische verkavelingsstructuur, het herstellen van houtwallen en het terugbrengen van historische vormen van voedselproductie als boomgaarden, die hier eeuwenlang hebben gestaan. Daarmee krijgt het landgoed ook weer betekenis als voedselleverancier voor de dorpsgemeenschap. Door de toename van kavelgrensbeplantingen en extensivering van de landbouw neemt de natuurwaarde van het gebied aanzienlijk toe.

Afb. 2.19 Afwisseling van weides en bossen binnen Eyckenlust

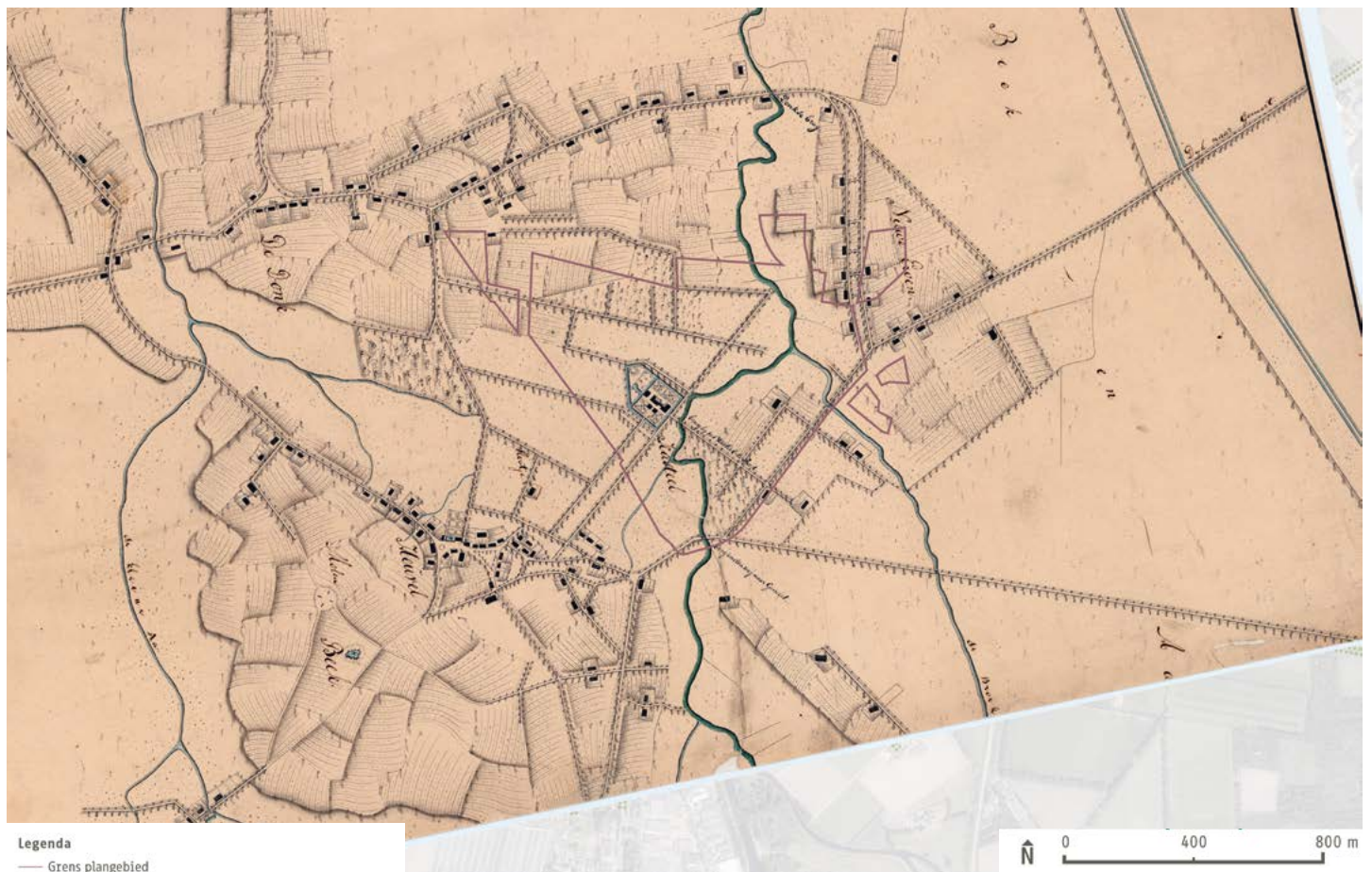
Afb. 2.20 Lanen binnen Eyckenlust, Hannoversedreef

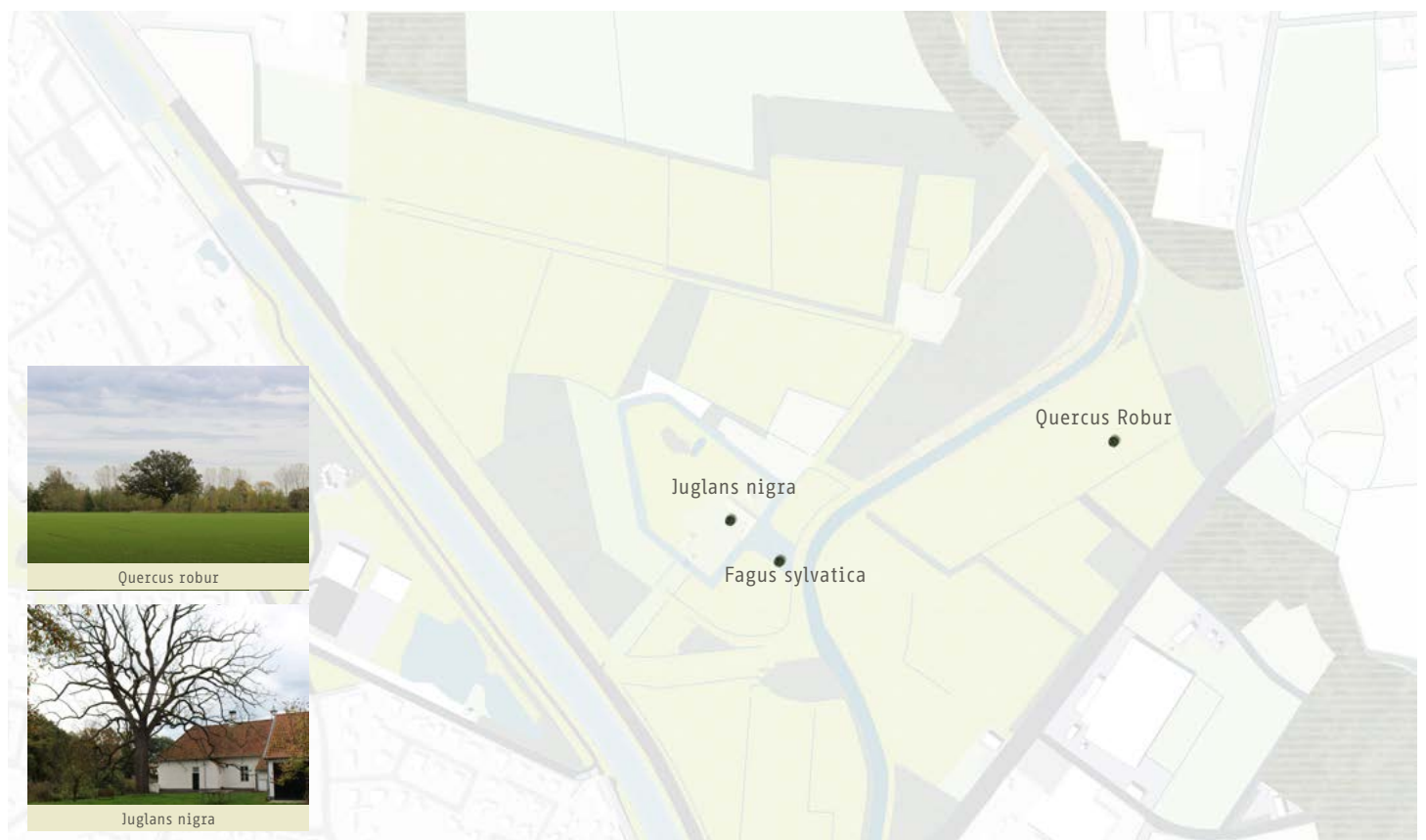
Afb. 2.21 Weide voor Eyckenlust gezien vanaf de Kasteelsingel

Afb. 2.22 Zicht op het kasteel met de erker en links het eiland in de vijver

Afb. 2.23 Kaart 1816 (A. de Geus) met de huidige grenzen van Eyckenlust en de hoofdstructuur lanen voor het graven van de Zuid-Willemsvaart

Afb. 2.24 Kaart met monumentale bomen binnen Eyckenlust.

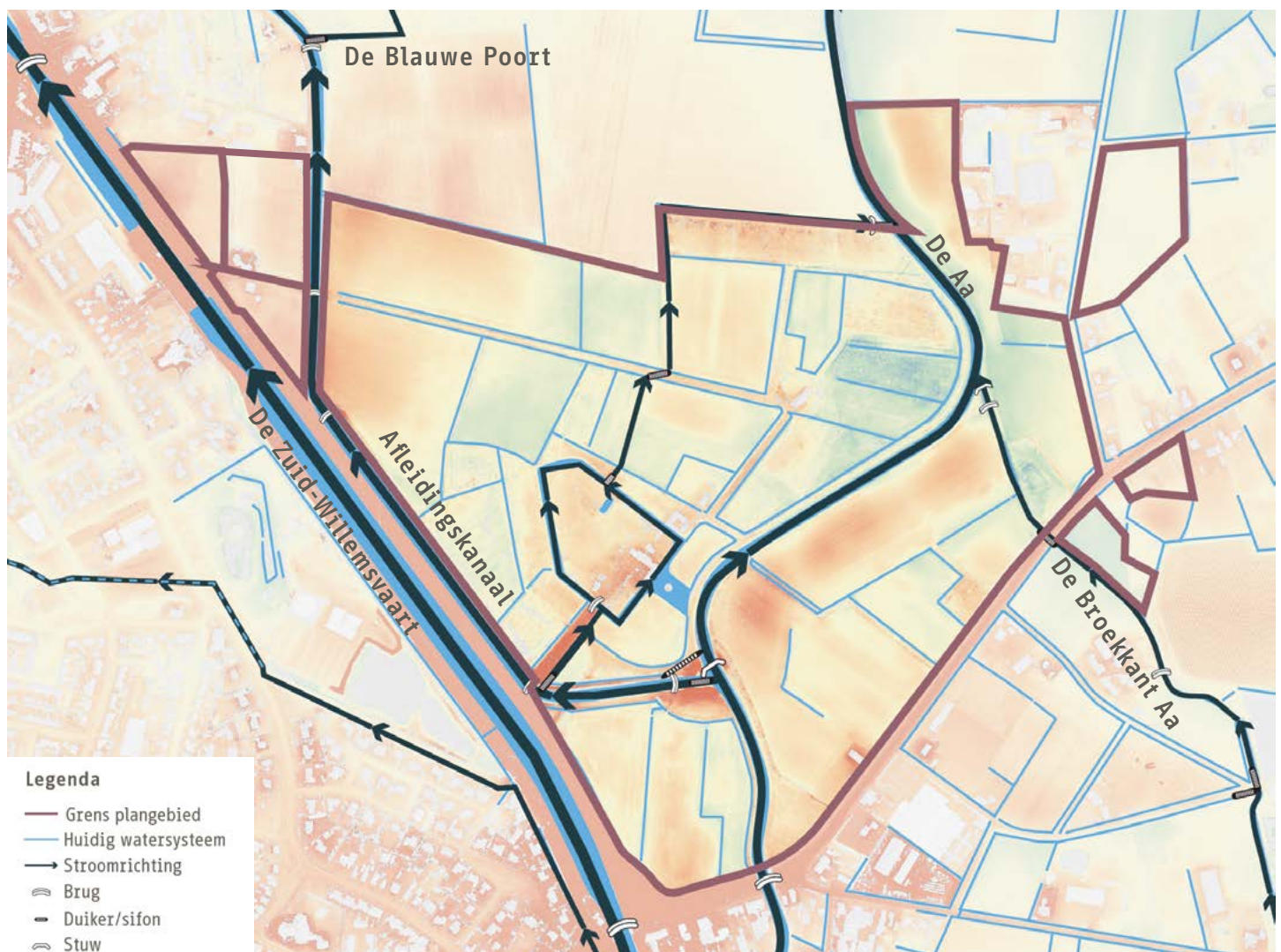
Fundament 4: Weg & Water

Bodem en water sturend

In november 2022 informeerde Minister Harbers (IenW) en staatssecretaris Heijnen (IenW) de Tweede Kamer over de rol van water en bodem bij toekomstige besluitvorming over ruimtelijke ordening. In essentie komt het erop neer dat in Nederland water en bodem sturend moet worden bij ruimtelijke planvorming. Dat is nodig om een veerkrachtig en duurzaam bodem- en watersysteem te behouden en te herstellen. Deze benadering sluit zeer goed aan bij de visie op de toekomstige ontwikkeling van het landgoed. Dit zal dan ook

integraal worden meegenomen bij de ontwikkeling van het landgoed en de ontwerpvoorstellen van het masterplan.

Het reliëf van het gebied is sturend voor de ruimtelijke ontwikkeling. Bepaalde delen zullen natter worden en kunnen worden ingezet voor waterberging, terwijl op de hogere delen voedsel kan worden verbouwd en kan worden gewoond. Voor het hermeenderen van de Aa biedt de historie veel aanknopingspunten, zoals de loop van de Aa op historische kaarten voor de kanalisering. Bodem en water waren in de geschiedenis van het landgoed altijd zeer sturend: ze bepaalden de ligging van het kasteel en stuurden het grondgebruik.

Afb. 2.25 Huidige watersysteem Eyckenlust geprojecteerd op een hoogtekkaart

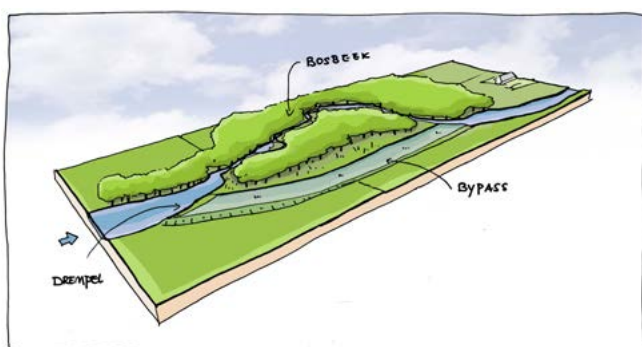
Het landgoed is onlosmakelijk verbonden met de Aa. Samen met de historische 'vooruitgang' in de landbouw is deze beek onderdeel geworden van een steeds verder aangepast watersysteem dat vooral gericht is op het gereguleerd afvoeren van water. Rond 1928 het afleidingkanaal gegraven.

Waterschap Aa en Maas werkt aan de transformatie van de Aa naar een veel duurzamer en klimaatrobuust watersysteem, dat is gericht op het tegengaan van droogte en wateroverlast door water vast te houden. Daarbij worden natuurwaarden en waterkwaliteit verbeterd wat bijdraagt aan de doelstellingen voor de Kaderrichtlijn Water. Het met de transformatie van de landbouw

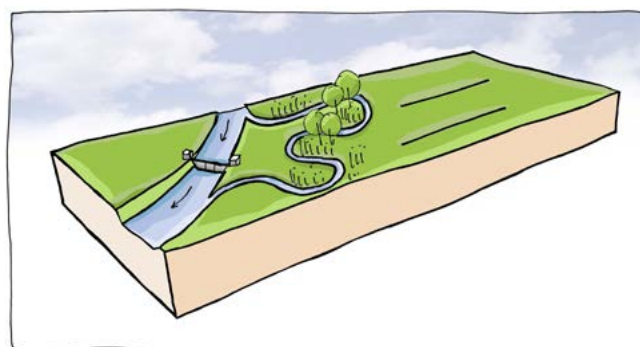
gepaard gaande gezonde bodemsysteem is hier onlosmakelijk mee verbonden.

Om de doelstelling van een klimaatrobuust Aa-dal te behalen is er op de schaal van het totale watersysteem van de Aa door het waterschap het 'Verhaal van de Aa' onderzocht. Dit document uit juni 2020 toont het gewenste toekomstbeeld van de Aa en bevat bouwstenen om dit te realiseren in verschillende projecten. Het deel van de Aa bij Eyckenlust is onderdeel van het project 'Beekdalontwikkeling 't Aa-dal Noord'. De in de gebiedsvisie en dit masterplan voorgestelde maatregelen moeten worden gezien als onderdeel van deze planvorming.

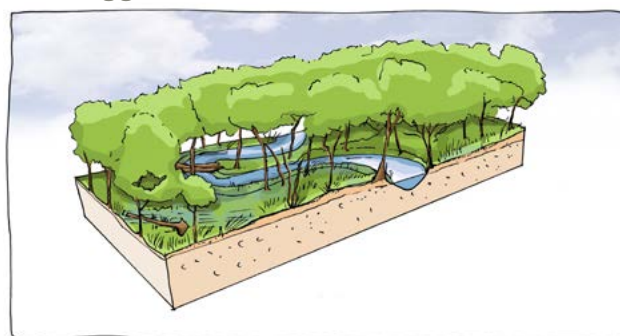
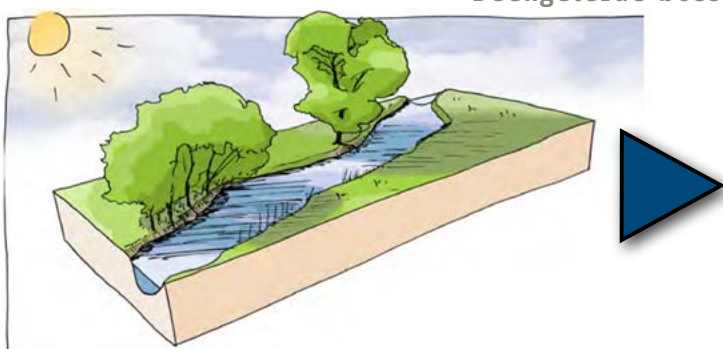
Bypass creëren

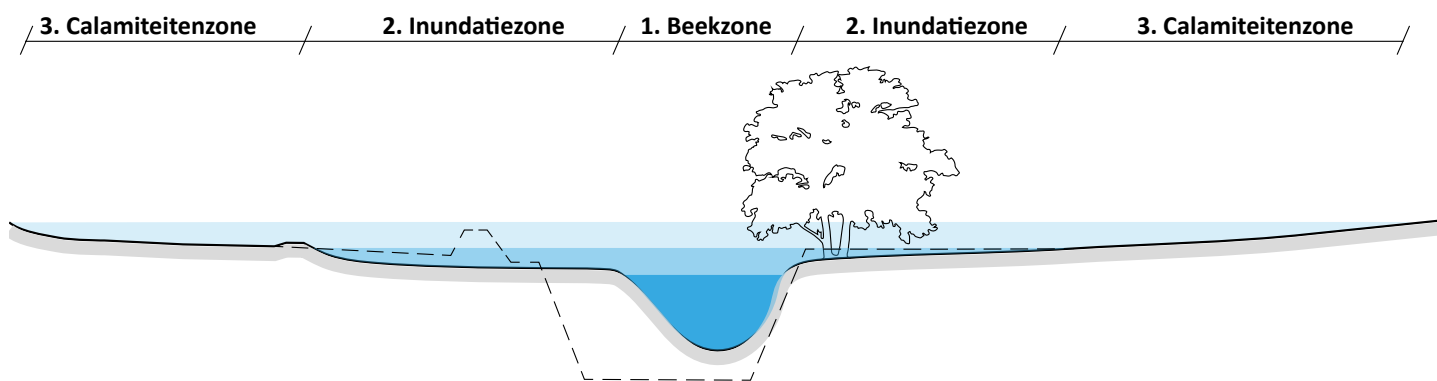

Visoptrekbaar maken

Beekgeleide bossen aanleggen

Afb.2.27 Principeprofiel voor de Aa uit 'Het verhaal van de Aa'

Afb. 2.28 Kanalisering en normalisering van de Aa

Recreatieve verbindingen

Het beter verbinden van het groeiende dubbeldorp met het buitengebied is van groot belang. Er komen steeds meer mensen te wonen waardoor de behoefte aan een goed toegankelijk en aantrekkelijk buitengebied toeneemt. Erfgoed speelt daarin een cruciale rol. Enerzijds als bron van inspiratie voor het versterken van de verbinding tussen dorp en buitengebied, en het vergroten van de toegankelijkheid daarvan. Anderzijds als basis voor het versterken van de aantrekkelijkheid en de kwaliteiten van het landgoed en zijn omgeving.

Het landgoed zal transformeren van het vooral 'conserveren van het erfgoed' naar meer 'gebruik voor inwoners'. Dit vraagt om een andere invulling van het gebied. Het landgoed is nu, met uitzondering van het gebied binnen de gracht, toegankelijk. Dit blijft ook zo. Dit is echter door gevoelsmatige en visuele afscherming maar beperkt bekend, ook bij de inwoners van Beek en Donk. Door te investeren in de verbinding tussen het dorp en landgoed, zal het landgoed – de betekenis en toegankelijkheid - meer bekendheid krijgen en bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving.

Afb. 2.29 Het historische wegenpatroon als belangrijk onderdeel van het recreatieve netwerk

Extensieve recreatie blijft hierbij het uitgangspunt. Voor het project is het historisch wegenpatroon een belangrijke erfgoedwaarde. Dat verbindt het landgoed al eeuwen met het dorp en het omringende landschap. Met de komst van de Zuid-Willemsvaart is een deel van dat wegenpatroon doorsneden. In de loop van de afgelopen decennia zijn er veel lanen verdwenen, waardoor het historisch wegenpatroon nu ruimtelijk minder manifest is. De historische structuur van wegen en lanen zal gebruikt worden voor het versterken van de recreatieve structuur en de verbinding tussen het dorp en het landgoed te herstellen.

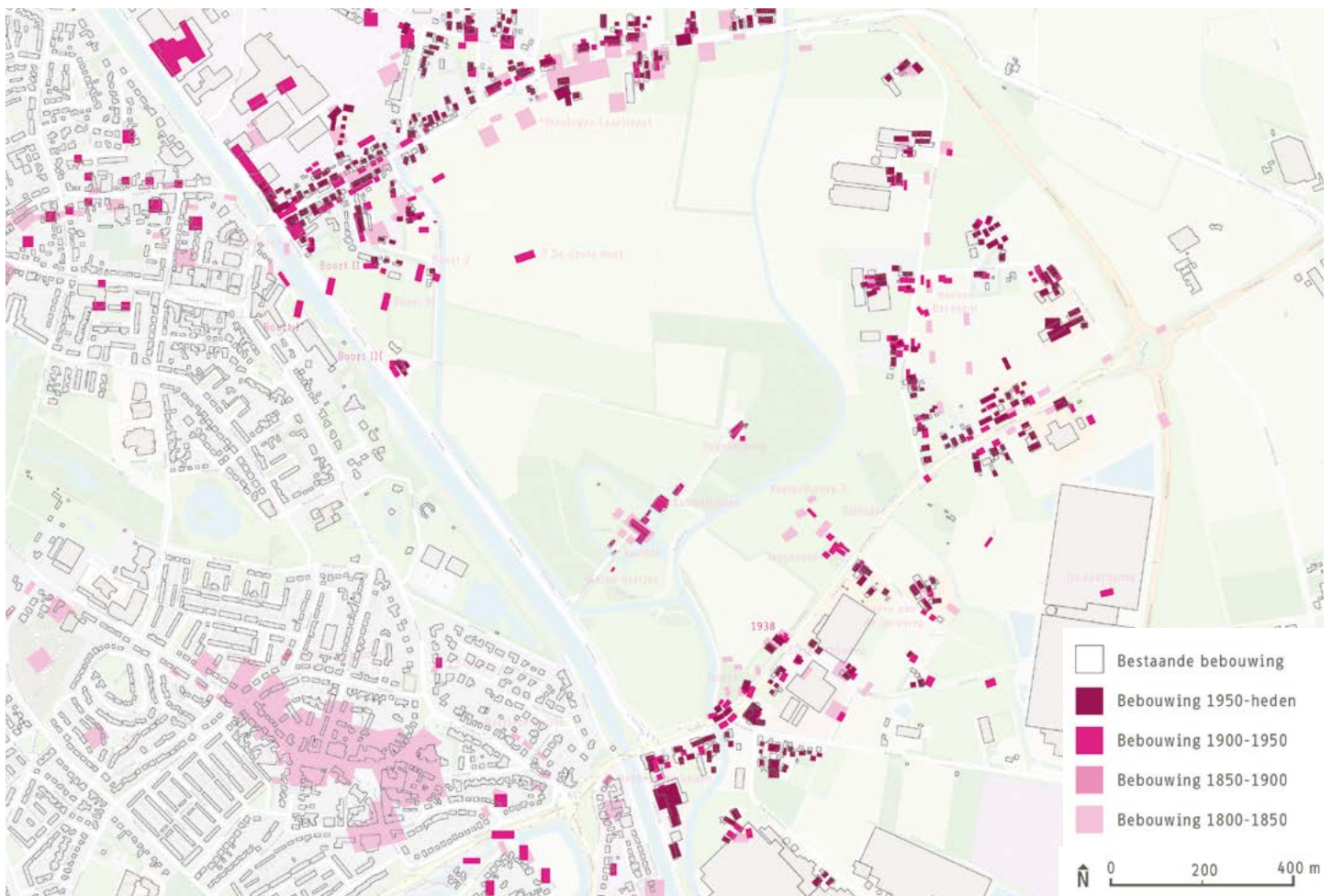
Fundament 5: Wonen & Verbinden

Naast groen en blauw is ook ‘rood’ een essentiële laag van een goed functionerend en ‘compleet’ landgoed.

Wonen is onlosmakelijk verbonden met het landgoed. Tot in de 18e eeuw waren er diverse hoeves aanwezig op de gronden van Eyckenlust. Deze vormden met hun bewoners buurtschappen op het landgoed. Anno 2023 zijn deze 17e, 18e en 19e eeuwse hoeves grotendeels verdwenen. Om de woonfunctie en de ruimtelijke structuur te versterken, zullen er nieuwe woningen op het landgoed worden toegevoegd. Dit draagt tevens bij aan financiering voor de realisatie van het masterplan.

Afb. 2.30 Boerderijen Boort 1 en 2. Goederen gekomen van Binderen 1660 (Familie-archief de Jong van Beek en Donk)

Afb. 2.31 Historische locaties van erven binnen de oude grenzen van Eyckenlust

Afb. 2.32 Voormalige boerderij Piet Heesakkers Boort 2 (Familie-archief de Jong van Beek en Donk)

Afb. 2.33 Kasteelhoeve (Familie-archief de Jong van Beek en Donk)

Afb. 2.34 Varen rond de kasteelhoeve (Familie-archief de Jong van Beek en Donk)

Afb. 2.35 Gilde van Sint Antonius and Harmonie O&U voor kasteellaan 4 (Familie-archief de Jong van Beek en Donk)

Afb. 2.36 Bewoners en Fam de Jong van Beek en Donk voor kasteellaan 4 (Familie-archief de Jong van Beek en Donk)

MASTERPLAN

MASTERPLAN EYCKEN

STROOTMAN
LANDSCHAPSARCHITECTEN + FAA

Waterschap Aa en Maas

Gemeente Laarbeek

Eyckenlust

Legenda

Algemeen

- Plangrens (eigendom Eyckenlust)
- - - Indicatieve grens Groene contramal
- Monumentale gebouwen en kasteeltuin, restaureren en verduurzamen, reconstructie en herbestemmen
- Historische relatie dorp en Eyckenlust zichtbaar maken
- Voorstel nieuwe grens bebouwde kom met bijpassende snelheden en weginrichting
- Planvorming aanpassingen N615 met snelfietspad en het verbeteren van de situatie bij de Beekse Brug

Plantagen

- Bestaand bos
- Nieuw bos
- Zoekgebied beekherstel waterschap
- Beekgeleide (alluviale) bossen/inundatie bossen
- Laanbeplanting bestaand
- Laanbeplanting nieuw (deels herstel historische lanen)
- Monumentale bomen
- Houtwallen bestaand
- Houtwallen nieuw
- Boomgaard
- Landbouw in harmonie met natuur
- Herbegrenzing ONNB
- Hagen nieuw
- Verbeteren en verduurzamen watersysteem
- Hermeanderde Broekkant Aa
- Inundatiezone langs de beek
- Nieuwe bypass
- In- en uitrooppunten
- Waterkrachtcentrale en vispassage in combinatie met recreatieve verbinding over de Aa
- Routenetwerk
- Gewenste verbinding over de Zuid-Willemsvaart
- Nieuwe entreebrug
- Zuid-Willemsvaart als Grand Canal (ambitie)
- Poortmanbosje
- Terugbrengen tweede buitengracht
- Voorstelbare woningbouwlocatie Boort en Broekkant
- Te versterken erfgoedwaarde *

*) nader verkennen of en hoe kleinschalige bebouwing hier mogelijk is om erfgoedwaarden te versterken

3.1 RESTAURATIE EN VERDUURZAMEN

Op Eyckenlust bevinden zich meerdere rijksmonumentale gebouwen. Volgens een bouwhistorische scan (bron: Bouwhistorische scan Eyckenlust, BOEi, 3 augustus 2023), Cultuurhistorische waardestelling (bron: Cultuurhistorische waardestelling Eyckenlust te Beek en Donk, SB4, 2021) en de Contextuele Waardestelling van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (2003) zijn een aantal van deze gebouwen zeer bepalend voor het terrein en de omgeving. Deze historische gebouwen hebben niet alleen grote architectonische waarde, maar vertegenwoordigen ook een rijke culturele en historische erfenis die van groot belang is voor de gemeenschap.

Gezien de huidige isolatiewaarden, gas- en elektriciteitsverbruik, en aanwezige installaties is verduurzaming van al deze gebouwen noodzakelijk. Dit is vooral belangrijk in de context van de huidige klimaatdoelstellingen en energietransitie, waarbij het verminderen van energieverbruik en de overstap naar duurzame energiebronnen centraal staan. Maar het is ook nog om de monumenten bewoonbaar te houden. Dit wordt ook onderbouwd in de diverse onderzoeken uitgevoerd door Stichting Boei en Groene Grachten (1), die diepgaande evaluaties van de energetische prestaties en mogelijke verbetermaatregelen voor deze monumenten bevatten. Daarnaast geldt voor enkele van deze gebouwen een belangrijke onderhoudsopgave. Dit blijkt uit rapporten van de Monumentenwacht,

Afb. 3.1 Het hoofdgebouw

Afb. 3.2 Het poortgebouw

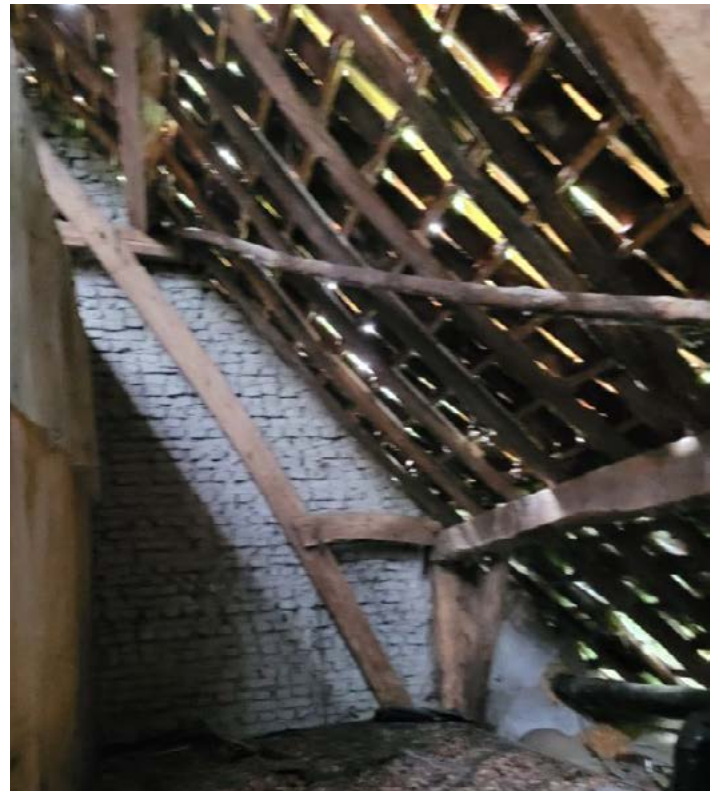
Afb. 3.3 Het hoofdbebouw met vleugels

Afb. 3.4 Boerderij Vogelenzang

Afb. 3.5 De kapconstructie van Boerderij Vogelenzang (BOEi, 2023)

Afb. 3.6 De kapconstructie van Boerderij Vogelenzang (BOEi, 2023)

die variëren van regulier onderhoud tot groot onderhoud dat op korte of middellange termijn moet plaatsvinden. Regelmatig onderhoud is essentieel om de structurele integriteit en esthetische waarde van deze monumenten te behouden en toekomstige generaties te laten genieten van dit erfgoed.

Voor het poortgebouw, het hoofdhuis en Vogelenzang is onderzoek gedaan naar mogelijke herbestemming (2). Dit onderzoek richt zich op manieren om nieuwe functies en gebruiksmogelijkheden voor deze gebouwen te vinden, die zowel de historische waarde

beschermen als economische levensvatbaarheid bieden. Aangezien hoeve Vogelenzang dringend gerestaureerd moet worden en voor casco-restauratie en verduurzaming al een vergunning is afgegeven, wordt specifiek voor dit rijksmonument verder onderzocht of herbestemming mogelijk is om de betrokkenheid te versterken en bij te dragen aan een bredere publieke functie. Herbestemming kan niet alleen helpen bij het behoud van het gebouw, maar ook bijdragen aan de lokale gemeenschap door nieuwe mogelijkheden voor cultureel en educatief gebruik te creëren.

3.2 GROEN & NATUUR

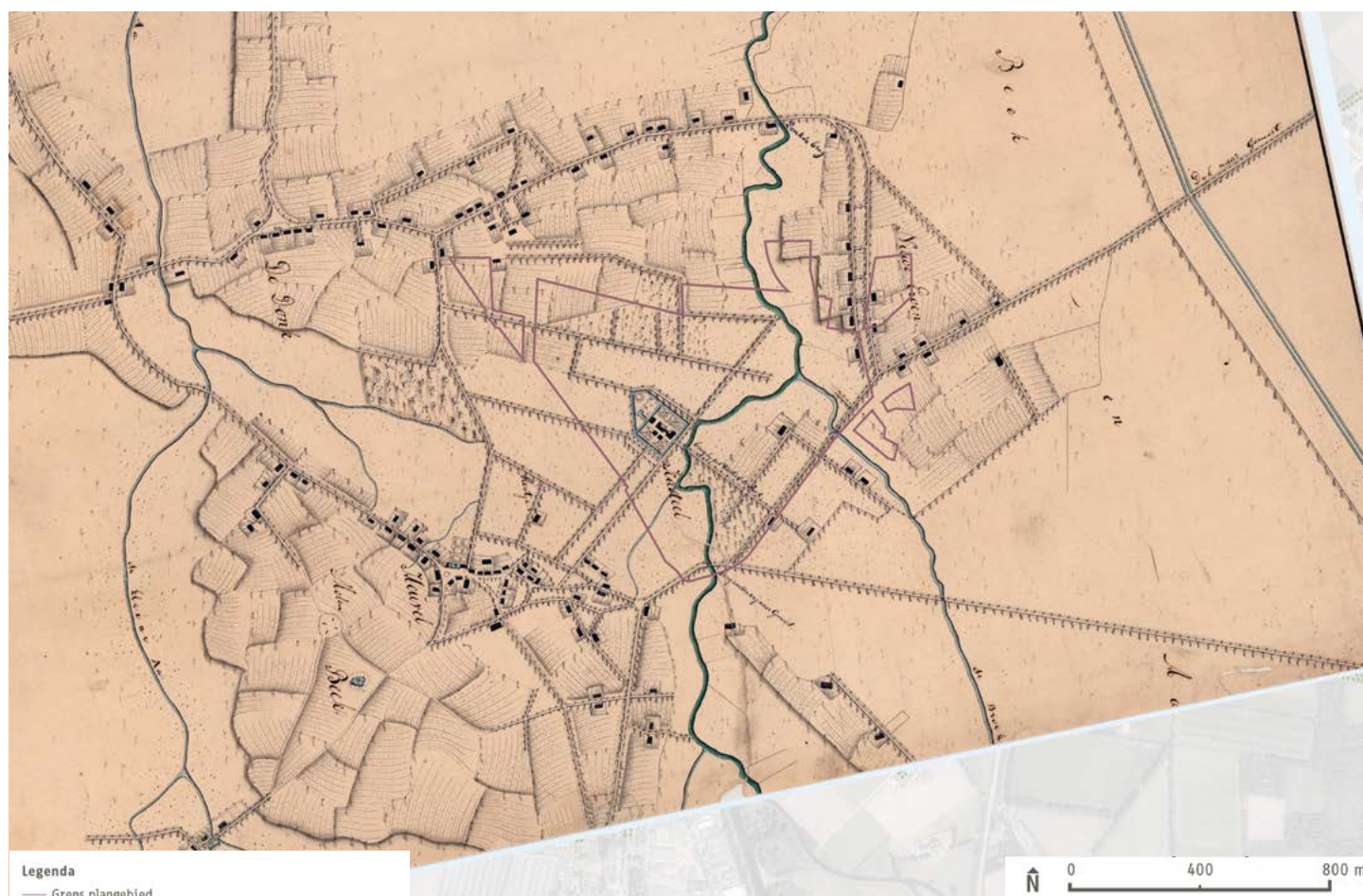
Nieuwe bossen en lanen

De hoofdstructuur van het masterplan bestaat uit een stevig groen netwerk van bossen en lanen dat de basis vormt van de groene contramal (zie afb. 3.3). Met de aanplant van een aanzienlijke hoeveelheid nieuw bos ontstaat er een natuurlijke beekgeleide boszone langs de Aa en de Broekkant Aa die zorgt voor een robuuste ecologische verbinding met Missieklooster Heilig Bloed en natuurgebied de Biezen.

Bij deze ontwikkeling van nieuw bos en de transformatie van bestaand bos wordt er ingezet op een variatie die de biodiversiteit vergroot en zorgt voor een rijke en aantrekkelijke bosbeleving. Deze bosontwikkeling levert een belangrijke bijdrage aan het realiseren van de Brabantse Bossenstrategie

waarmee de provincie met de uitbreiding van 13.000 ha bos in 2030 inzet op meer en beter bos voor mens, dier en plant.

Historische kaarten tonen een sterke laanstructuur waarmee Eyckenlust verbonden was met zijn omgeving. Het herstellen van de historische laanstructuur en de aanplant van nieuwe lanen zijn belangrijke onderdelen van het masterplan. In combinatie met de bossen zorgt dit voor een aantrekkelijk recreatief netwerk waarbij historische verbindingen een actuele betekenis krijgen. De te herstellen lanen zijn gebaseerd op het lanenstelsel van voor de aanleg van de Zuid-Willemsvaart zoals deze op de kaart van A. de Geus uit 1816 is weergegeven.

Afb. 3.7 Kaart 1816 (A. de Geus) met de huidige grenzen van Eyckenlust en de hoofdstructuur lanen voor het graven van de Zuid-Willemsvaart

Afb. 3.8 Huidige groenstructuur van bossen en lanen in en rond Eyckenlust

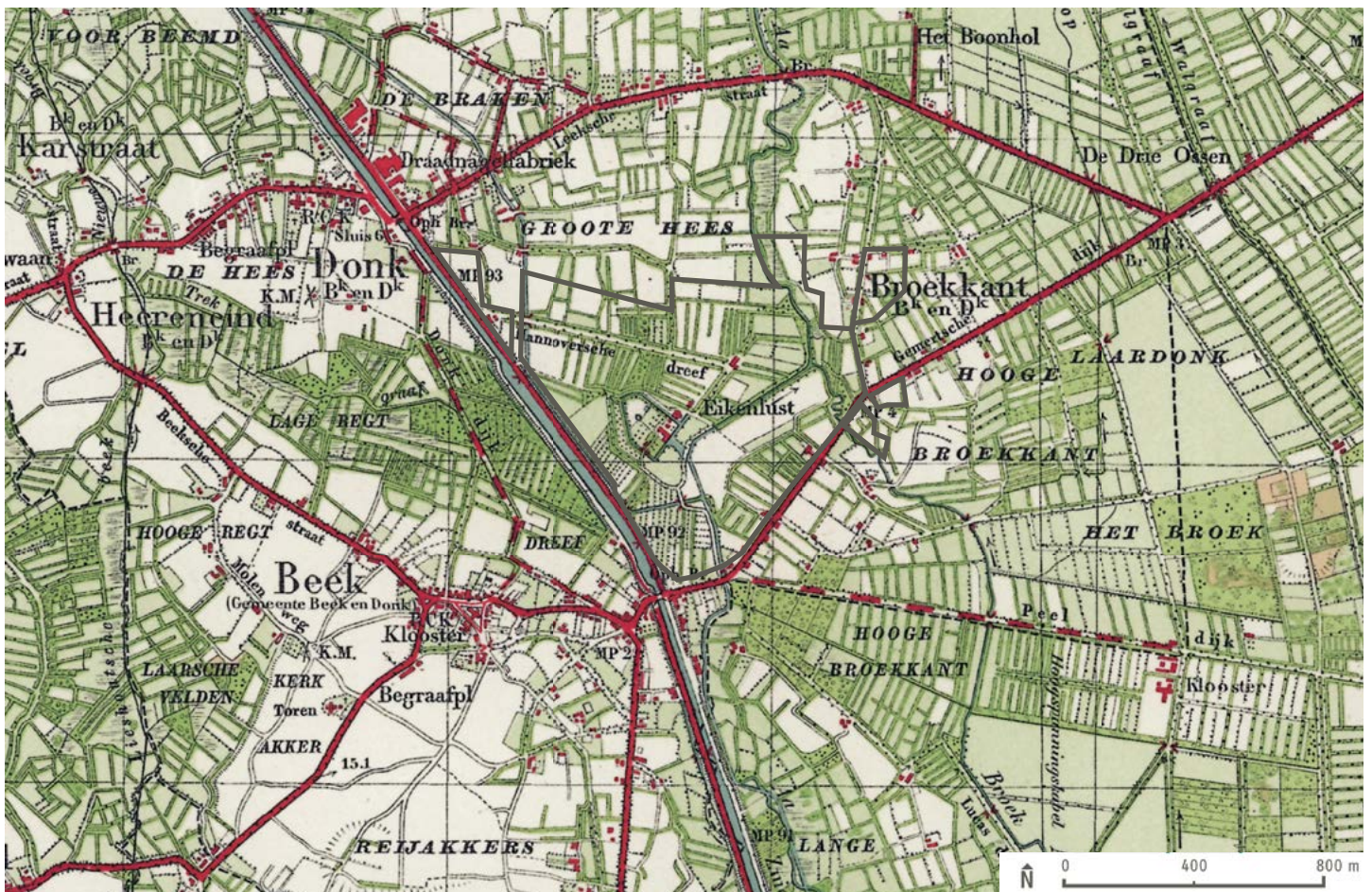

Afb. 3.9 Voorstel groenstructuur voor Eyckenlust

Het terugbrengen van deze bomenlanen draagt zowel bij aan biodiversiteit en klimaatadaptatie, als aan de leesbaarheid van het historische cultuurlandschap. De nieuwe en herstelde bomenlanen krijgen daarnaast een recreatieve functie.

Nieuwe houtwallen

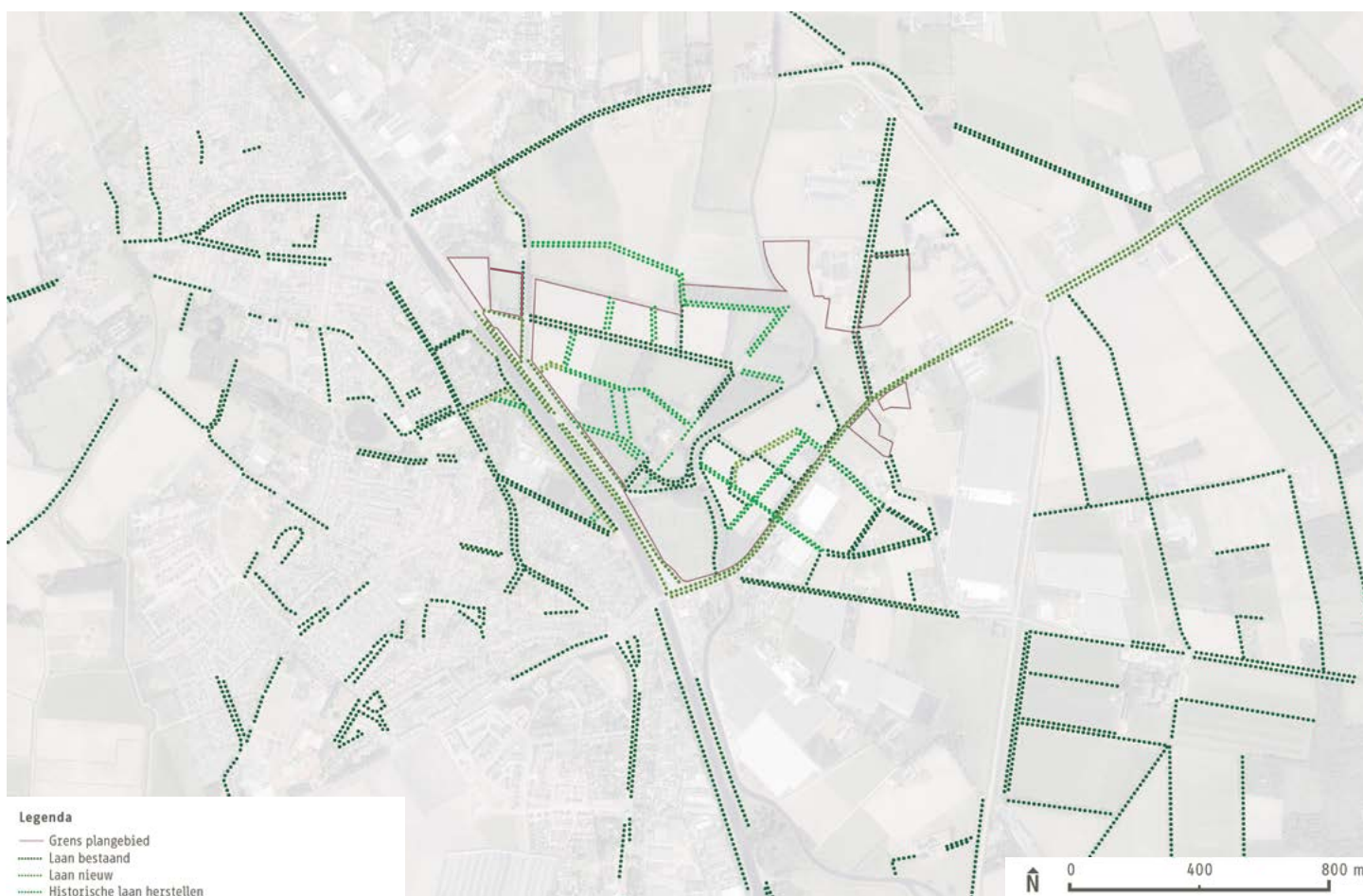
In het oostelijk gelegen gebied tussen de Gemertseweg en de Aa wordt de historische houtwallenstructuur uit 19e eeuw zo veel mogelijk hersteld. Dit levert een belangrijke bijdrage aan biodiversiteit en zorgt voor een fijnmazige ruimtelijke en ecologische structuur. Dit kan goed gecombineerd worden met een kleinschalige, gevarieerde en sociale vorm van landbouw en ook worden gebruikt als structuur voor het inpassen van nieuwe woningen.

Afb. 3.10 Historische kaart Eyckelust in 1925, waarbij de groene lijnen houtwallen en lanen zijn

Afb. 3.11 Zicht vanaf de Kasteellaan met bloeiende sneeuwkllokjes

Afb. 3.12 Herstel van oude lanen en aanplanten van nieuwe

De boomgaard

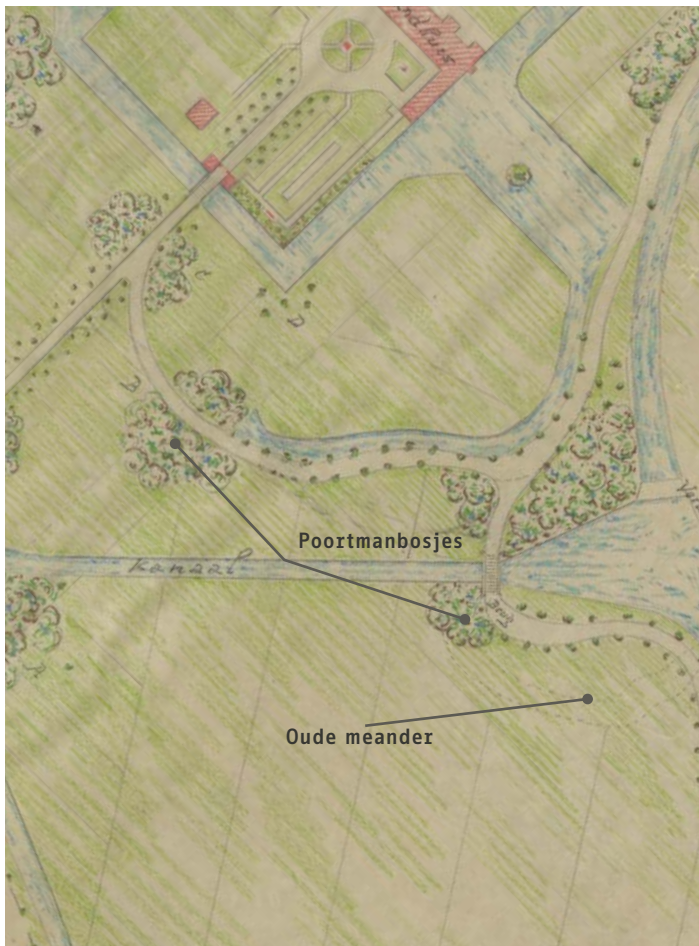
Ten zuiden van de oprijlaan wordt een kleine boomgaard gerealiseerd. Net als op veel andere plekken op het landgoed was hier aan het begin van de 20e eeuw een boomgaard aanwezig. De nieuwe rijen fruitbomen komen terug in de oorspronkelijke richting en zorgen in combinatie met bloemrijk grasland voor een aantrekkelijk entreegebied. De boomgaard zorgt voor een spektakel van bloesem in het voorjaar en geeft aanleiding voor een feest en sociaal ontmoeten bij het oogsten in het najaar.

De Poortmanbosjes en oude meander

In het masterplan wordt voorgesteld de beplantingsstructuur van het ontwerp van Poortman terug te brengen door 'Poortmanbosjes'. Dit, gecombineerd met een haag die de oude meander van de Aa weer herkenbaar maakt.

Afb. 3.13 Uitsnede van het masterplan. Vernieuwde structuur van lanen, houtwallen en boomgaard

Afb. 3.14 Ontwerptekening A.C. Poortman (1928) met daarop de te behouden oude meander van de Aa en de "Poortmanbosjes"

Afb. 3.15 Een haag accentueert de oude meander van de Aa

Afb. 3.16 Historische kaart Eyckenlust in 1925, waarbij de groene lijnen houtwallen en lanen zijn

De akkers van Beek

Een landgoed kan niet zonder haar landerijen. De agrarische gronden vormen een belangrijke inkomstenbron voor de instandhouding van het landgoed. Dit is nog een levend overblijfsel van de vroegere samenhang tussen een landgoed en zijn pachtboeren. Deze hielden elkaar in leven. In landgoed Eyckenlust is er ca. 40 ha aan landbouwgrond verpacht aan een beperkt aantal boeren. Onderdeel van de ontwikkeling is om op deze gronden het natuur- en erfgoedinclusief boeren te stimuleren. Hoe dit opgepakt kan worden, zal worden uitgewerkt in een gezamenlijk plan. Het natuurinclusief boeren op het landgoed zorgt lokaal voor verbetering van de leefkwaliteit, maar kan ook een voorbeeld worden voor andere agrarische bedrijven in de omgeving.

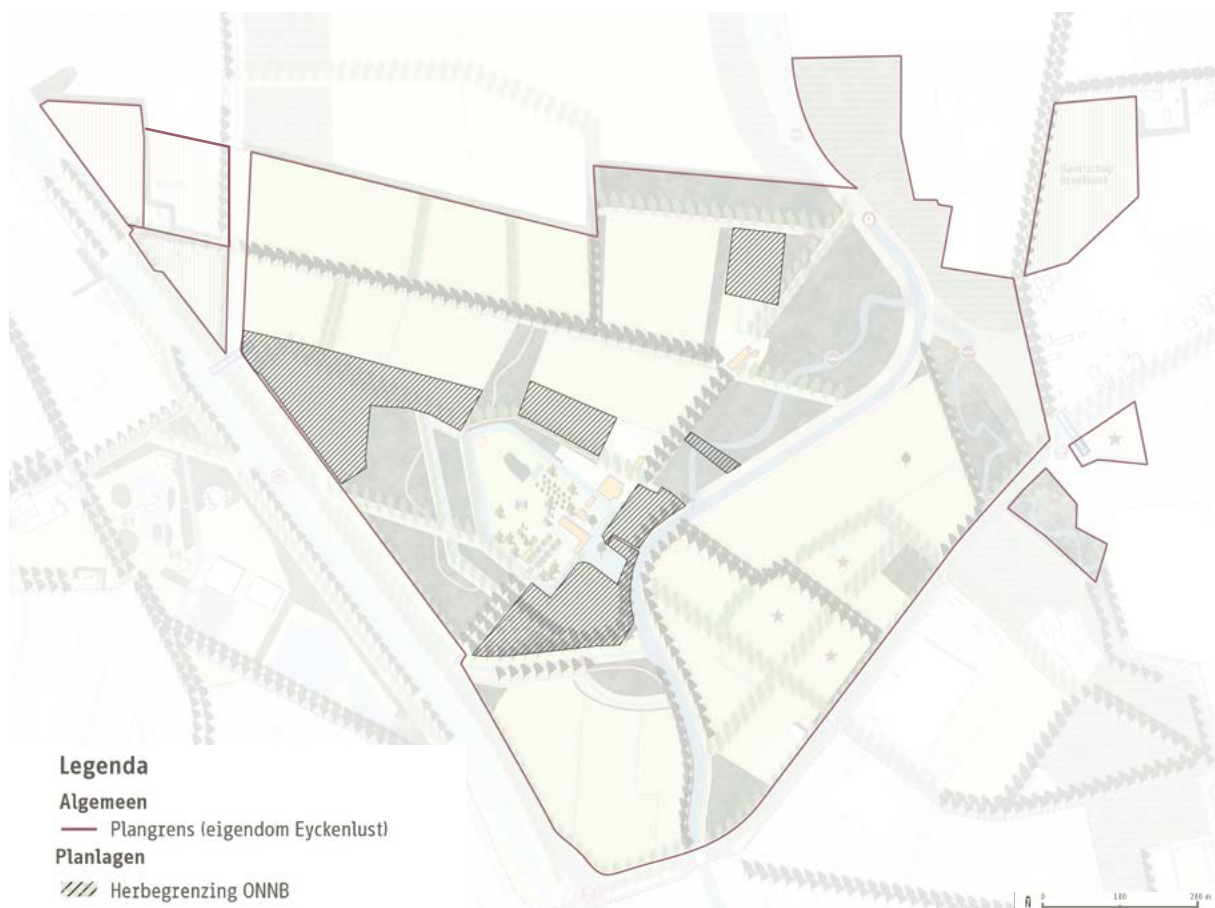
Landbouw was, is en blijft belangrijk voor het landgoed. Om bij te dragen aan de belangrijke maatschappelijke opgaven zijn de ambities voor de transformatie van de landbouw hoog. Waar de landbouw eeuwenlang gericht is geweest op het maximaliseren van opbrengsten en

schaalvergroting, zet de toekomstige landbouw op het landgoed juist in op landschapsinclusief en kleinschalig boeren: een duurzame vorm van landbouw waarbij samenwerken met de natuur het uitgangspunt is en een rijk bodemleven de basis vormt, gericht op smakvolle en gezonde producten voor de lokale markt met een bedrijfsvoering die uitnodigt tot ontmoeting en bijdraagt aan de van oudsher aanwezige sociale binding met de omgeving.

Ook voedselbossen, wijngaarden of zelfs het maken van whisky van eigen bodem met duurzaam geteeld brouwergerst zijn voorbeelden die goed zouden kunnen passen binnen de gewenste ontwikkeling van het landgoed.

Herbegrenzing ONNB

Een deel van de percelen van Eyckenlust is onderdeel van het ONNB (Ondernemend Natuurnetwerk Noord-Brabant). vanuit dit masterplan is er de wens voor herbegrenzing. De gewenste herbegrenzing is aangegeven op de plankaart van masterplan en afbeelding 3.11.

Afb. 3.17 Voorstel herbegrenzing ONNB gebieden

Afb. 3.18 Voedselbos Ketelbroek, Groesbeek

Afb. 3.19 Herenboeren

Afb. 3.20 Tuinderij Amelis'Hof, Bunnik

Afb. 3.21 Bus whisky, Loosbroek

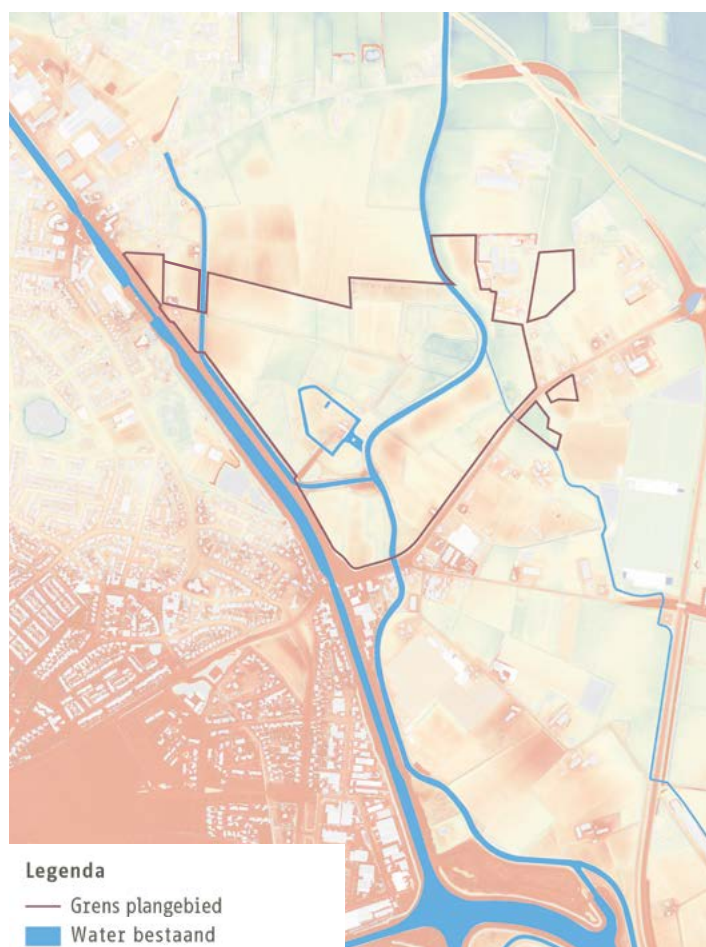
3.3 WEG & WATER

Duurzaam watersysteem

Het natuurlijke water- en bodemsysteem wordt weer sturend en een wezenlijk onderdeel van de inrichting, bedrijfsvoering en het beheer van het landgoed. Historische waterstructuren worden aangegrepen om dit te realiseren. Het karakteristieke en gekanaliseerde karakter van de beek blijft deels behouden en voorzien van natuurlijke en voor inundatie ingerichte oevers. Oude meanders worden gebruikt voor het terugbrengen van een meer natuurlijke beekloop en het toevoegen van een bypass in het naast- en laaggelegen inundatiebos. Op deze manier vormt het reliëf en het rijke verleden van de Aa de basis voor een duurzame groenblauwe ruggengraat van landschapspark Eyckenlust. Om de contramal te

versterken en de doelstellingen voor het Aa-dal te halen, is het wenselijk om de Aa vanaf de inlaat bij de Zuid-Willemsvaart ten zuiden van Eyckenlust tot de Blauwe Poort ten noorden van het landgoed, meer ruimte te geven.

Voor de herziening van het watersysteem hebben we drie varianten ontwikkeld. De varianten verschillen vooral van elkaar in de mate waarin er wordt ingegrepen in het watersysteem. Hieronder volgt per variant een overzicht van de verschillende maatregelen die aansluiten bij de bouwstenen uit het 'Verhaal van de Aa'.

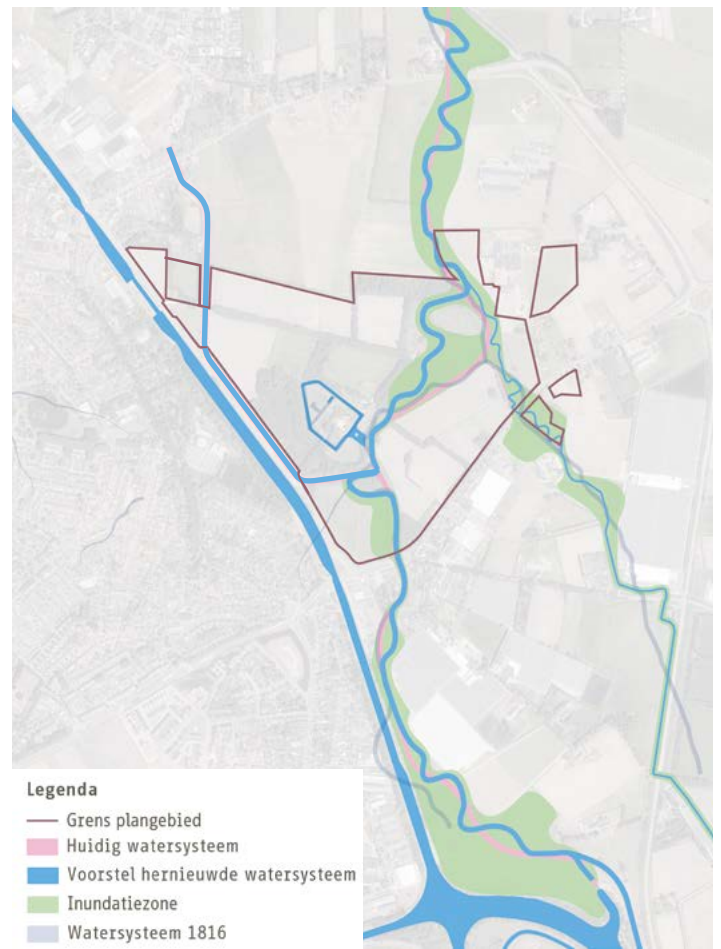
Afb. 3.22 Hoogtekaart Eyckenlust en omgeving. Lage gebieden als zoekgebied voor waterretentiegebieden

Afb. 3.23 Hoogtekaart Eyckenlust en omgeving met dekzandruggen en beekdalodems als zoekgebied voor beekverruiming

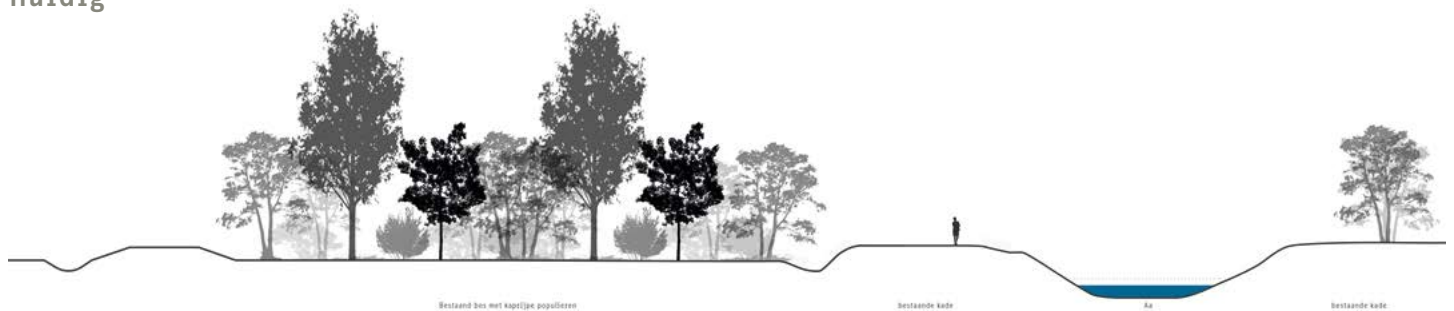
Variant 1: Het volledig herzien van het watersysteem van de Aa

- Van de Zuid-Willemsvaart tot de N279 een nieuwe hoofdloop die is gebaseerd op het watersysteem van 1816.
- Meanders die de doorstroming vertragen, inclusief een zo volledige mogelijke meandering van de Broekkant Aa.
- Beekbegeleidende bossen als inundatie- en calamiteitenzone.
- De huidige stuw vervangen door een opklapbare stuw om water vast te houden bij droogte.

Afb. 3.24 Variant 1 Volledig herzien watersysteem Aa

Huidig

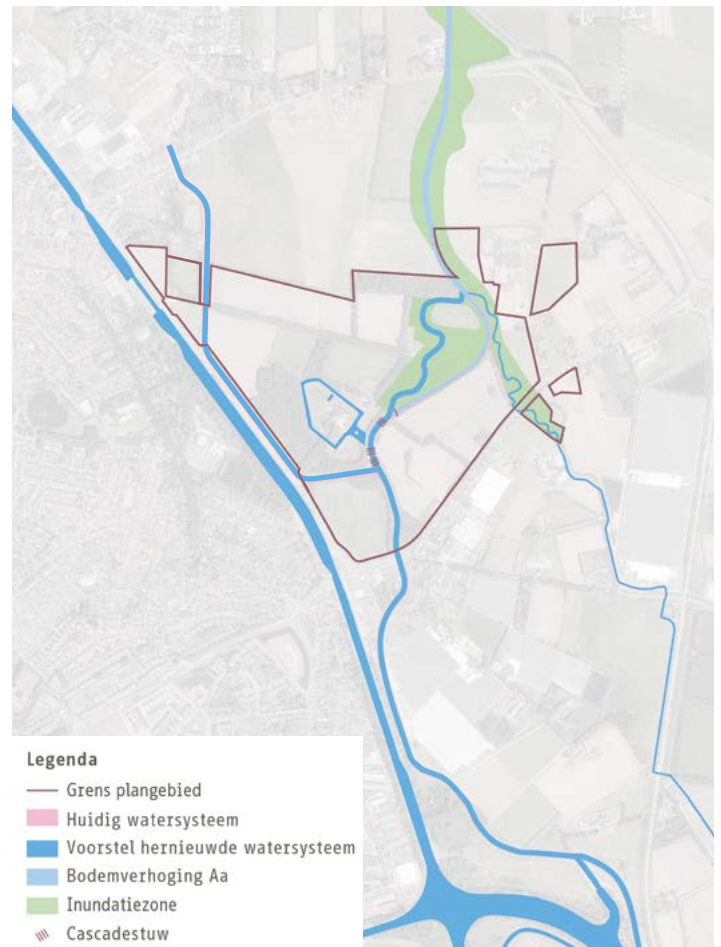
Voorstel

Afb. 3.25 Principeprofielen Variant 1 Volledig herzien watersysteem Aa

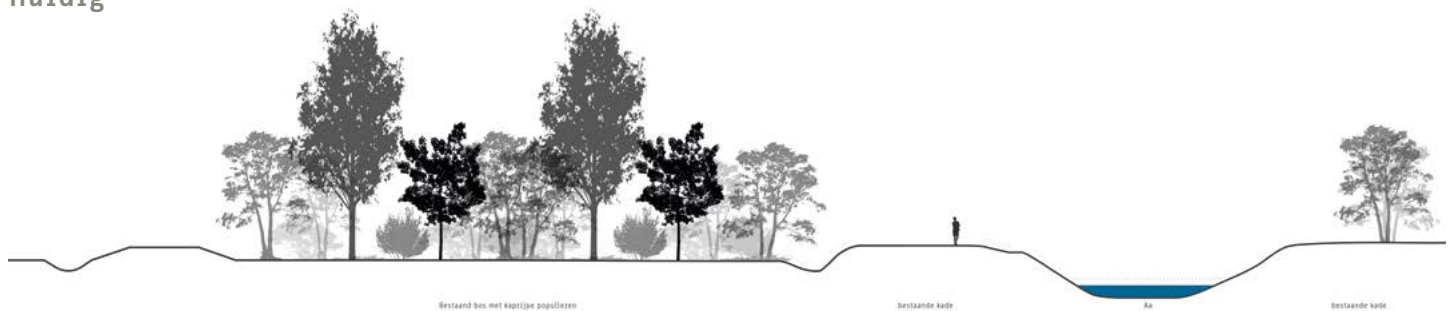
Variant 2: Een nieuwe hoofdloop van de Aa met de huidige loop als bypass

- Bestaande bossen op de lage delen omvormen en gebruiken als inundatiezone met een nieuwe meanderende hoofdloop.
- Meandering van de Broekkant Aa binnen de grenzen van het plangebied.
- Bodem van de huidige loop van de Aa als bypass ophogen na het instroompunt dat is gesitueerd nieuwe hoofdloop.

Afb. 3.26 Variant 2 Nieuwe hoofdloop, huidige loop als bypass

Huidig

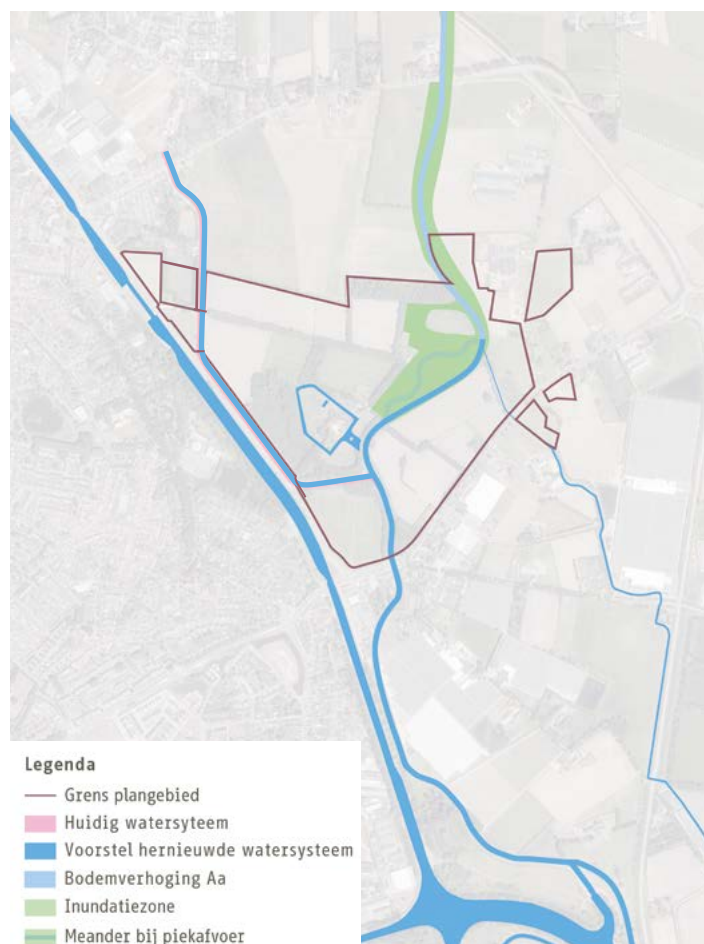
Voorstel

Afb. 3.27 Principeprofielen Variant 2 Nieuwe hoofdloop, huidige loop als bypass

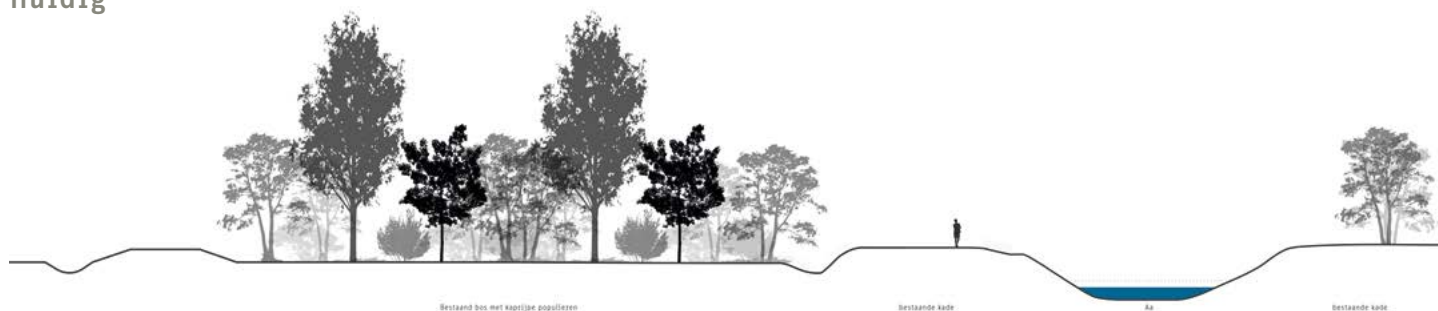
Variant 3: De huidige Aa blijft de hoofdloop met een bypass voor piekafvoer.

- Bestaande bossen op de lage delen omvormen en gebruiken als inundatiezone met een nieuwe bypass voor piekafvoeren.
- Bodem van de Aa ophogen na het instroompunt van de bypass.

Afb. 3.28 Variant 3 Bypass bij piekafvoer, huidige Aa blijft hoofdloop

Huidig

Voorstel

Afb. 3.29 Principeprofielen Variant 3 Bypass bij piekafvoer, Aa blijft hoofdloop

De maatregelen uit variant 3 zijn opgenomen in het masterplan in combinatie met het voorstel van de meandering van de Broekkant Aa uit variant 2. In het vervolgtraject zal samen met het waterschap worden onderzocht in welke mate de in de andere varianten opgenomen maatregelen, als onderdeel van de gebiedsvisie en het project 'Beekdalontwikkeling 't Aa-dal Noord', uitgewerkt en gerealiseerd zouden kunnen worden.

Het terugbrengen van de tweede buitengracht is een ander voorbeeld waarbij een belangrijk verdwenen cultuurhistorisch element wordt gebruikt voor het maken van een duurzaam watersysteem. De nieuwe watergang zorgt voor een extra mogelijkheid voor het bergen van piekafvoeren en vasthouden van water.

Verder wordt er voorgesteld om te onderzoeken of het verval dat is gecreëerd door het plaatsen van een stuw in de jaren dertig, ingezet kan worden om energie op te wekken via een zogenaamde

waterkrachtcentrale met vispassage. Hierbij wordt gedacht aan een fraai vormgegeven vijzelturbine. Dit kan bijdragen aan een duurzaam en zelfvoorzienend landgoed.

Het afleidingskanaal past met zijn cultuurtechnische inrichting en betekenis niet bij het beoogde toekomstbeeld van het watersysteem en het landgoed. Daarom krijgt deze watergang een meer natuurlijke uitstraling en betekenis, met een wandelpad langs de oever als onderdeel van het recreatieve netwerk.

De Zuid-Willemsvaart heeft potentie om, in plaats van de barrière die het nu is, veel meer onderdeel van een parklandschap te worden en het te ontwikkelen als 'Grand Canal'. Het versterken van het de wandel- en fietsverbinding langs het kanaal en het toevoegen van verblijfskwaliteit kan hieraan bijdragen.

Afb. 3.30 Uitsnede van het masterplan met voorstellen voor het aanpassen van het watersysteem van de Aa

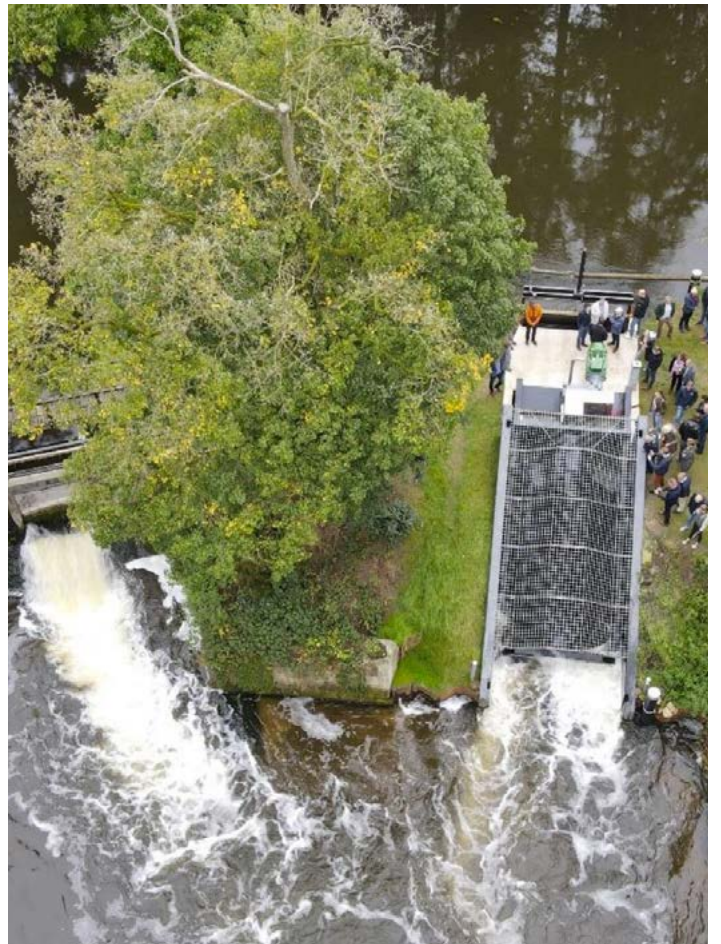
Afb. 3.31 Huidige stuw in de Aa

Afb. 3.32 De Aa met kades en lanen

Afb. 3.33 Omvormen van bossen voor tijdelijke waterberging in alluviaal bos

Afb. 3.34 Waterkrachtcentrale met een vijzelturbine (rechts) op Landgoed Singraven in Overijssel

Recreatief wandelnetwerk met bijzondere plekken

Een op de wandelaar gericht, verbeterd en 'vertragend' recreatief netwerk wordt gekoppeld aan de ontwikkeling van de eerder beschreven hoofdstructuur van lanen, bossen en het watersysteem. Het wandelroutesysteem verbindt het landgoed met zijn omgeving en wordt gekoppeld aan het bestaande netwerk met wandelknooppunten en kloosterroutes. Dit maakt de rijkdom aan historische en nieuwe lagen op verschillende schalen bereikbaar en beleefbaar. Een nieuwe brug over het kanaal is gewenst om het landgoed te beleven als een samenhangend groen hart van Landschapspark Eyckenlust. Dat is belangrijk voor het herstel van de historische relatie met de Groene Long die na de komst van de Zuid-Willemsvaart (1822-1826) is afgescheiden van het landgoed. Samen met een veel aantrekkelijkere

inrichting van de oevers en het naastgelegen afleidingskanaal wordt het kanaal op die manier getransformeerd van een historische doorsnijding naar een aantrekkelijke verbinding.

Met wandelroutes over het stelsel van lanen met verbindingen over de Aa en een wandelroute over de te handhaven oever aan de oostzijde van de Aa wordt het recreatieve netwerk op het landgoed gecomplementeerd en verrijkt. Bij het einde van de doorgetrokken Starreboslaan ter plaatse van de Aa bevindt zich een verhoging. Hier komt een bijzondere plek die het kruispunt van de formele lanen en het natuurlijke beekstelsel markeert. Dit is beoogde de locatie voor de gewenste waterkrachtcentrale die goed gecombineerd kan worden met een recreatieve verbinding over de Aa. De as zou beëindigd kunnen worden met een folly in het bos langs de beek, met verblijfskwaliteit en in samenhang met de brug ontworpen.

Afb. 3.35 Bestaande routes in en rond Eyckenlust

Afb. 3.36 Leopoldkanaal als voorbeeld van een fijne recreatieve route

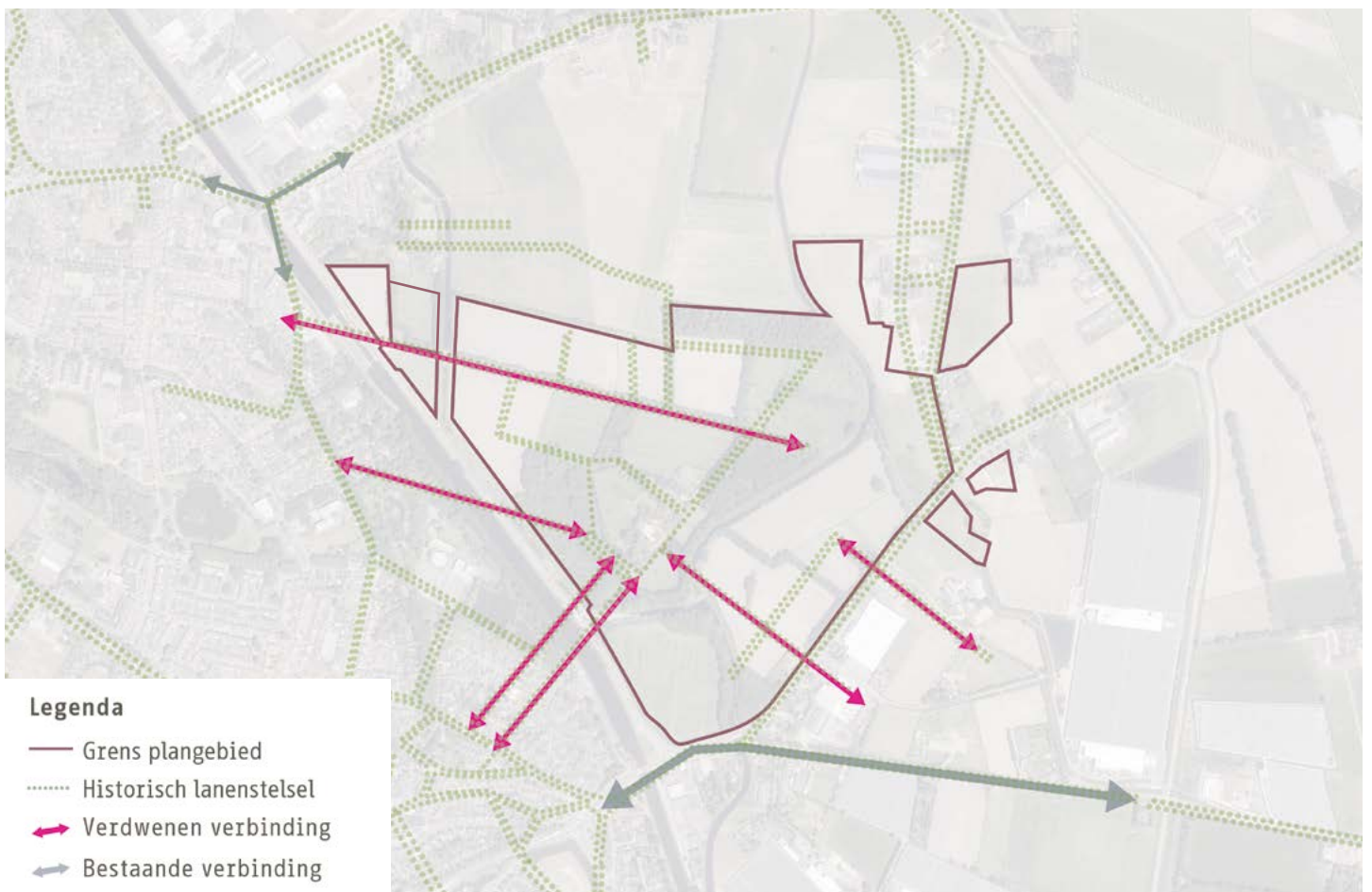
Afb. 3.37 Toegankelijkheid voor de auto reguleren

Afb. 3.38 Routes voor fietsen en wandelen

Afb. 3.39 Aansluiten op bestaande kloosterroutes

Afb. 3.40 Herstelmogelijkheden verbindingen, gebaseerd op historische lanen

Twee bruggen over het afleidingskanaal

Het afleidingskanaal is rond 1928 aangelegd en zorgde samen met de normalisering van de Aa voor een veranderde landschappelijke situatie en waterhuishouding. Hier hoorden ook nieuwe bruggen bij. Dit was de aanleiding voor tuinarchitect H. Poortman om een tuinontwerp te maken. Dit werd grotendeels uitgevoerd, waardoor de oprijlaan werd verlegd. Deze werd ontsloten via een brug over het afleidingskanaal. Ook werden er enkele andere bruggen aangelegd om het landgoed en haar landerijen bereikbaar te maken. De bestaande bruggen zijn aan vernieuwing toe. Deze zijn nu vervangen door tijdelijke dammen die naast de bruggen liggen. De nieuwe bruggen over het afleidingskanaal zorgen voor een toegankelijk landgoed waar mensen kunnen wonen, recreëren en het land bewerken.

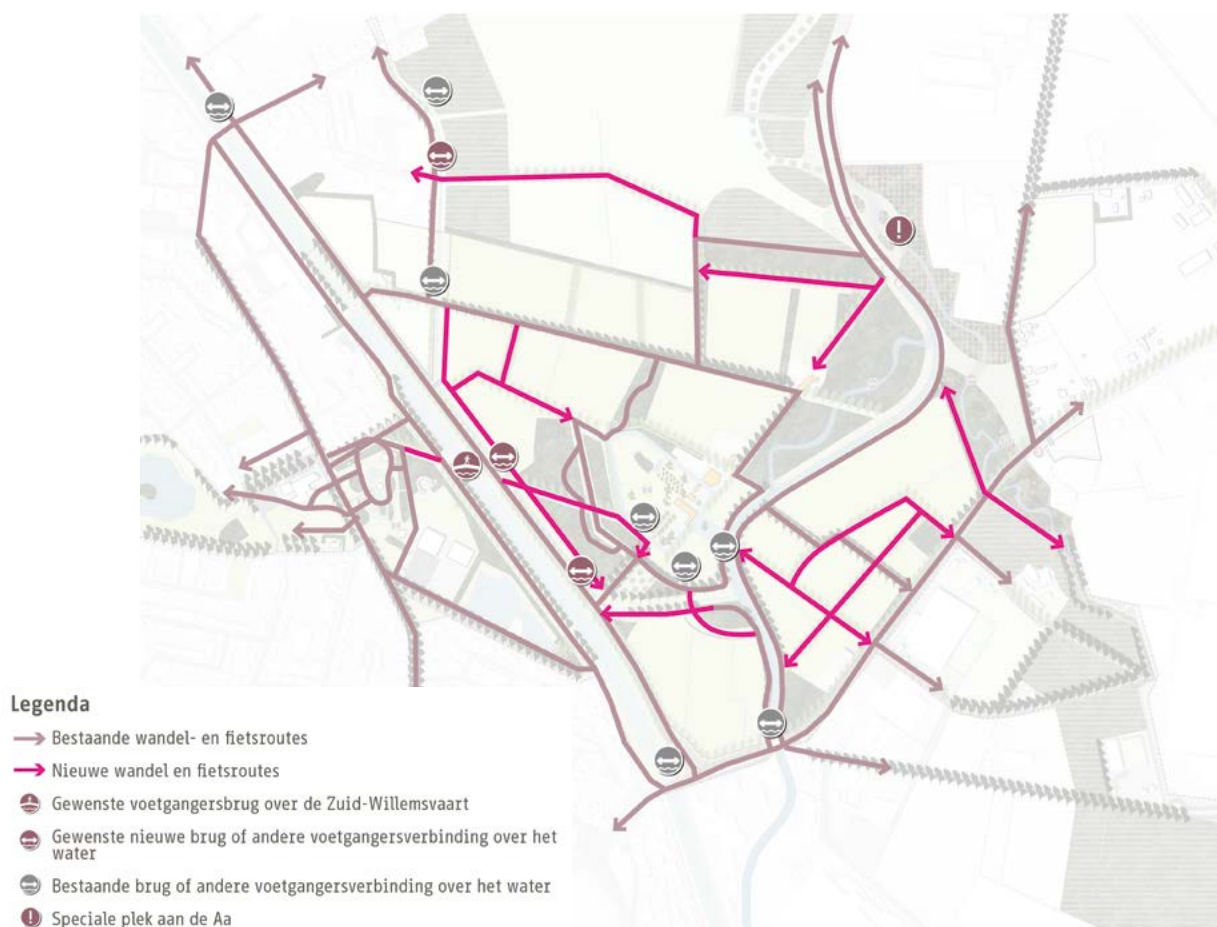
Het ontwerp van deze bruggen wordt erfgoedinclusief en passend bij het landgoedkarakter. Afbeelding 3.40 toont een impressie van het mogelijke ontwerp van de entreebrug bij de oprijlaan. Het is een bakstenen eigentijds vormgegeven brug. Samen met de toegangspoort en oprijlaan vormt de brug de entree van het landgoed, waarbij de toog zorgt voor een sterke beleving van het kruisen van de watergang. Het ontwerp is geïnspireerd op de historie en sluit qua materialisering en detaillering aan bij het poortgebouw en het ontwerp van de andere bruggen.

Afb. 3.41 Cultuurtechnische inrichting van het afleidingskanaal

Afb. 3.42 Impressie nieuwe toegangsbrug over het afleidingskanaal

Afb. 3.43 Bestaande en gewenste nieuwe paden in het masterplan, inclusief bruggen en speciale plekken aan de Aa

Brug over de Zuid-Willemsvaart

De wens voor een nieuwe erfgoedinclusieve voetgangersbrug over de Zuid-Willemsvaart vindt zijn oorsprong in het feit dat het landgoed vroeger verbonden was met Beek en Donk. Eeuwenlang was er een innige band die 200 jaar geleden is doorsneden met de komst van het kanaal. Door de verbinding tussen het dorp en het landgoed te herstellen, start de ontwikkeling van een groene bufferzone aan de oostkant van Beek en Donk, die reikt tot in het dorp. Ook krijgen de inwoners makkelijker toegang tot het landgoed, en tot het groene achterland waartoe het landgoed als het ware de poort vormt. De brug heeft dan ook een belangrijke meerwaarde voor de gebiedsontwikkeling van de groene contramale.

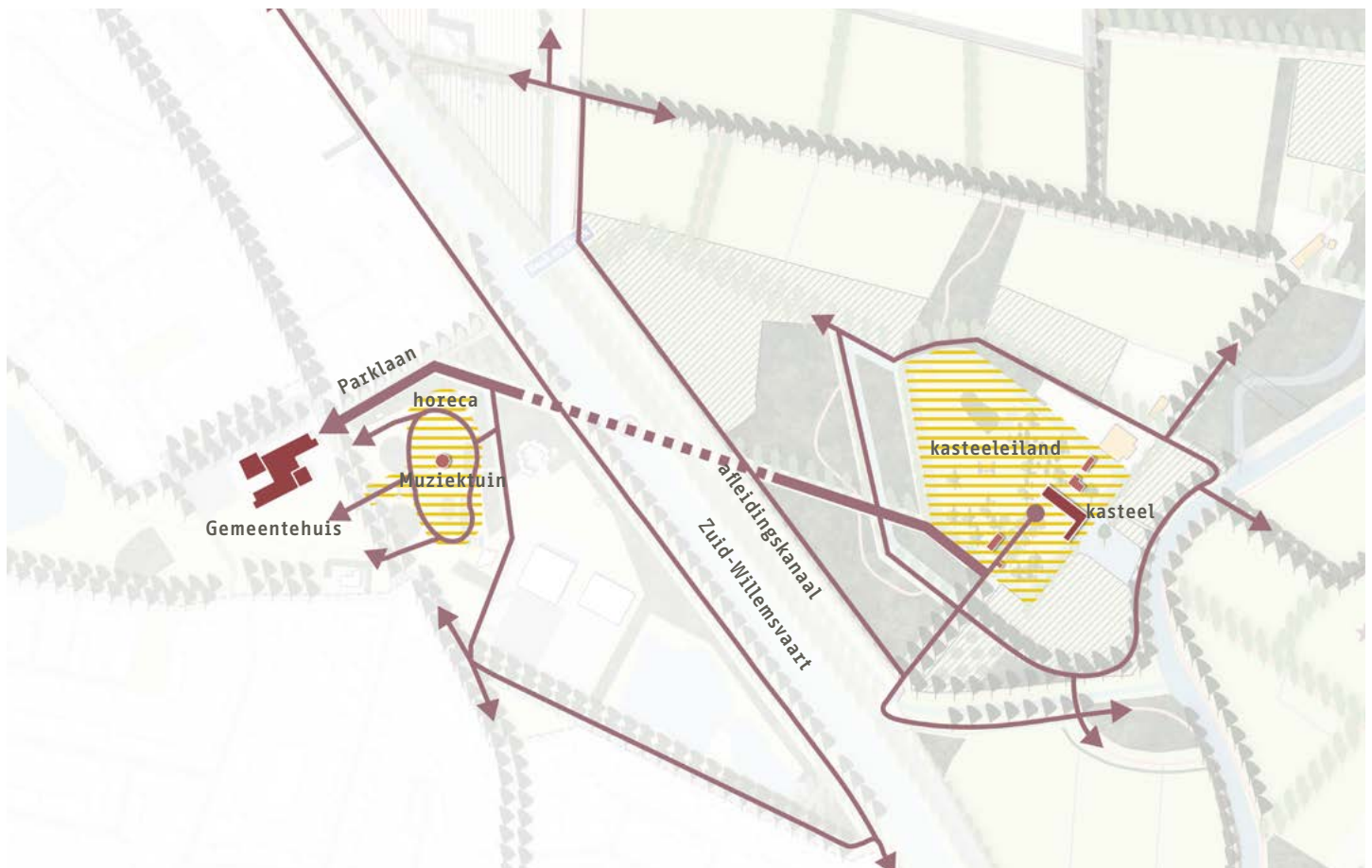
De oorspronkelijke verbinding vormt de inspiratie voor de brug als directe verbinding voor voetgangers tussen het hart van het dorp (gemeentehuis en muziektuin met horeca) en het hart van het landgoed (kasteel en kasteleiland). De brug zal aansluiten op deels bestaande en deels

verdwenen bomenlanen waarmee de historische zichtlijn weer wordt hersteld. Door over een bijzonder vormgegeven brug hoog het kanaal over te steken ontstaat er een spectaculair uitkijkpunt als landmark in het wandelnetwerk met zicht over de Zuid-Willemsvaart en zicht op park de Groene Long en landgoed Eyckenlust. Voor de herkenbaarheid en samenhang is de materialisering en detaillering gebaseerd op het poortgebouw.

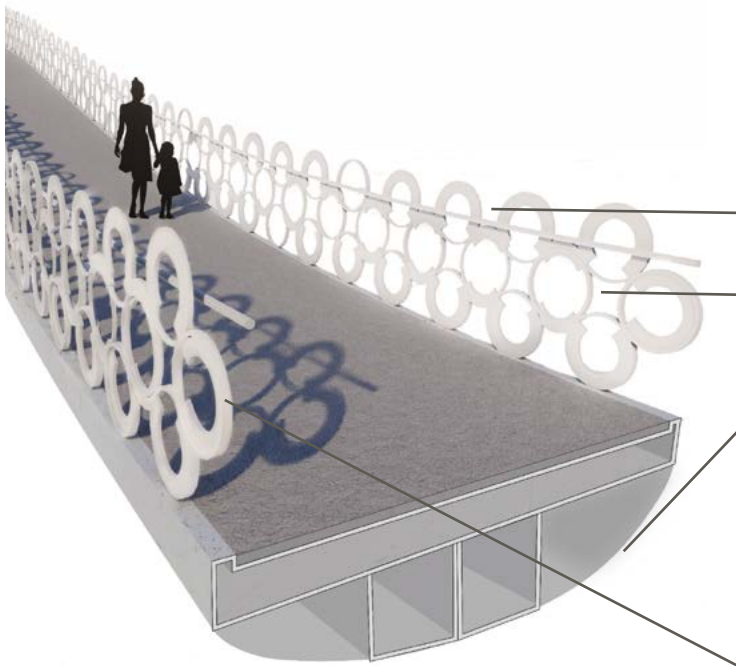
De Zuid-Willemsvaart zou, in plaats van de barrière die het nu is, veel meer een verblijfsplek kunnen worden in de groene long waar Eyckenlust onderdeel van is. De vaart zou meer het karakter kunnen krijgen van een Grand canal, zoals ze vaak voorkomen in Franse parken, zoals Versailles of Parc de la Villette.

Afzonderlijk ambitie project

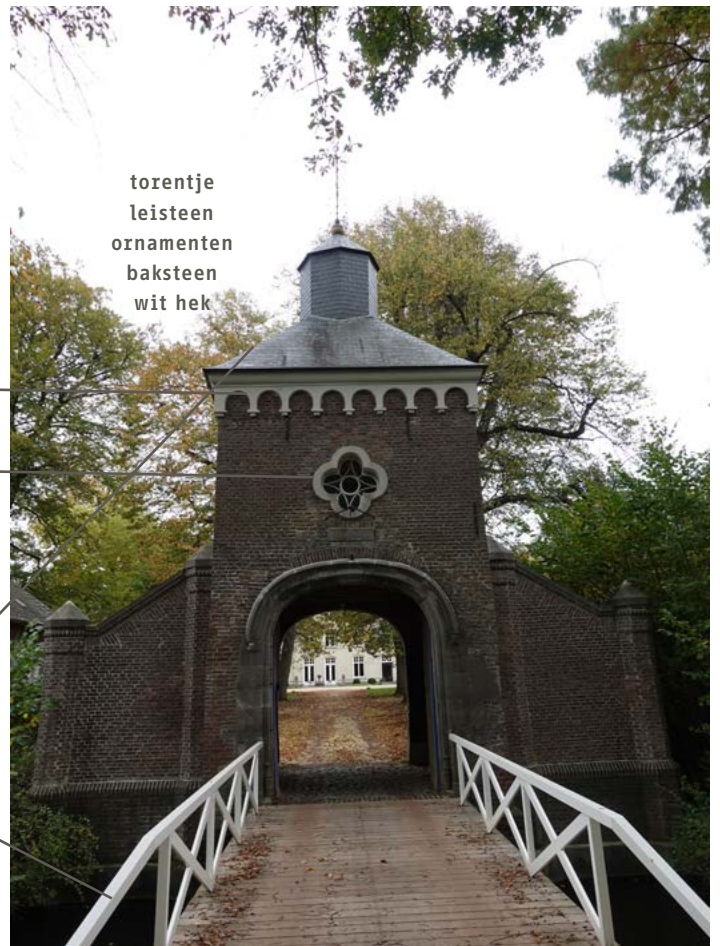
De realisatie van de voetgangersbrug is afhankelijk van de toekomstige mobiliteitsoplossing voor fietsers, auto's en voetgangers bij de Beekse brug. Dit is een afzonderlijk project waarover de gemeenteraad t.z.t. in samenhang met de mobiliteitsoplossingen besluit of deze doorgaat.

Afb. 3.44 Verbinding van de Muziektuin, het gemeentehuis en Eyckenlust met een nieuwe brug over de Zuid-Willemsvaart (locatie van de brug nader te bepalen)

Afb. 3.45 Visualisatie mogelijke brug over de Zuid-Willemsvaart

Afb. 3.46 Bestaande Poortgebouw als inspiratie

Afb. 3.47 Visualisatie mogelijke brug over de Zuid-Willemsvaart

De Gemertseweg

Langs de Gemertseweg komt een snelfietsroute. In combinatie met het eventueel verplaatsen van de grens van de bebouwde kom tot de noordoostelijke rand van het landgoed biedt dit kansen voor de herinrichting van de Gemertseweg naar een groene lommerrijke entree van het dorp en het maken van een mooie rand van het landgoed.

De inpassing van een snelfietsroute kan worden gecombineerd met een herinrichting van het gehele wegprofiel. In het voorgestelde profiel blijft de rijbaan zoveel mogelijk op dezelfde plek en wordt zoveel mogelijk versmald. Het snelfietspad komt in beide richtingen aan de westzijde. Deze situering zorgt voor een aantrekkelijke en groene beleving met zicht op het landgoed. Het bestaande fietspad aan de oostzijde komt daarbij te vervallen. Dat biedt ruimte voor een veel groenere inrichting die zorgt voor een evenwichtig groen, schaduwrijk profiel dat het aanzicht van de aanwezige bedrijven en kassen verzacht.

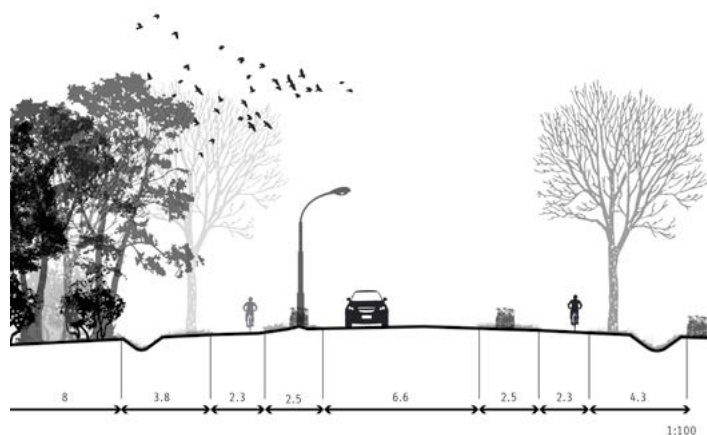
Afb. 3.48 Huidige situatie Gemertseweg

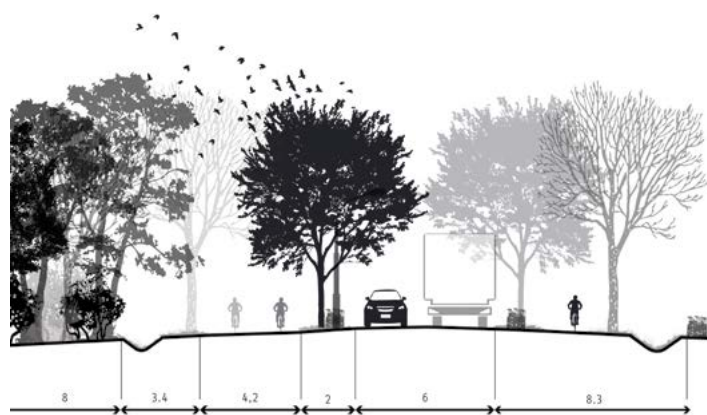
Afb. 3.49 Onaantrekkelijke begrenzing van het landgoed en toegang tot het dorp in de huidige situatie

Als de beschikbare ruimte het toelaat, is het gewenst om ook bomen toe te voegen in de berm tussen het fietspad en rijbaan. Bloemrijke en natuurlijke bermen maken het wegprofiel aantrekkelijk voor mensen en insecten. Het vergroenen draagt bij aan de opgaven voor klimaatadaptatie en versterken van de biodiversiteit. Door dit deel van de Gemertseweg onderdeel te maken van de bebouwde kom zou het asfalt vervangen kunnen worden door gebakken klinkers zodat de inrichting aansluit bij een lagere snelheid en het dorpse karakter.

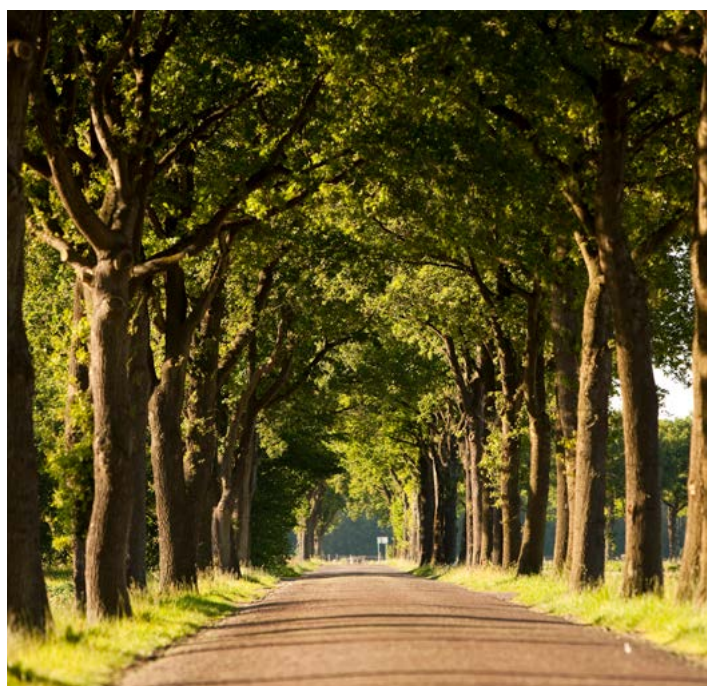
Voor het vervolg dienen deze voorstellen verder (verkeerskundig) onderzocht te worden binnen de lopende mobiliteitsprojecten.

Afb. 3.50 Huidig profiel Gemertseweg

Afb. 3.51 Voorstel principeprofiel Gemertseweg

Afb. 3.52 Potentie voor een 'vriendelijker' en groener profiel door de Gemertseweg onderdeel te maken van de bebouwde kom

Afb. 3.53 Aanleg snelfietspad en verplaatsen grens bebouwde kom

3.4 WONEN & VERBINDEN

Historie als inspiratie

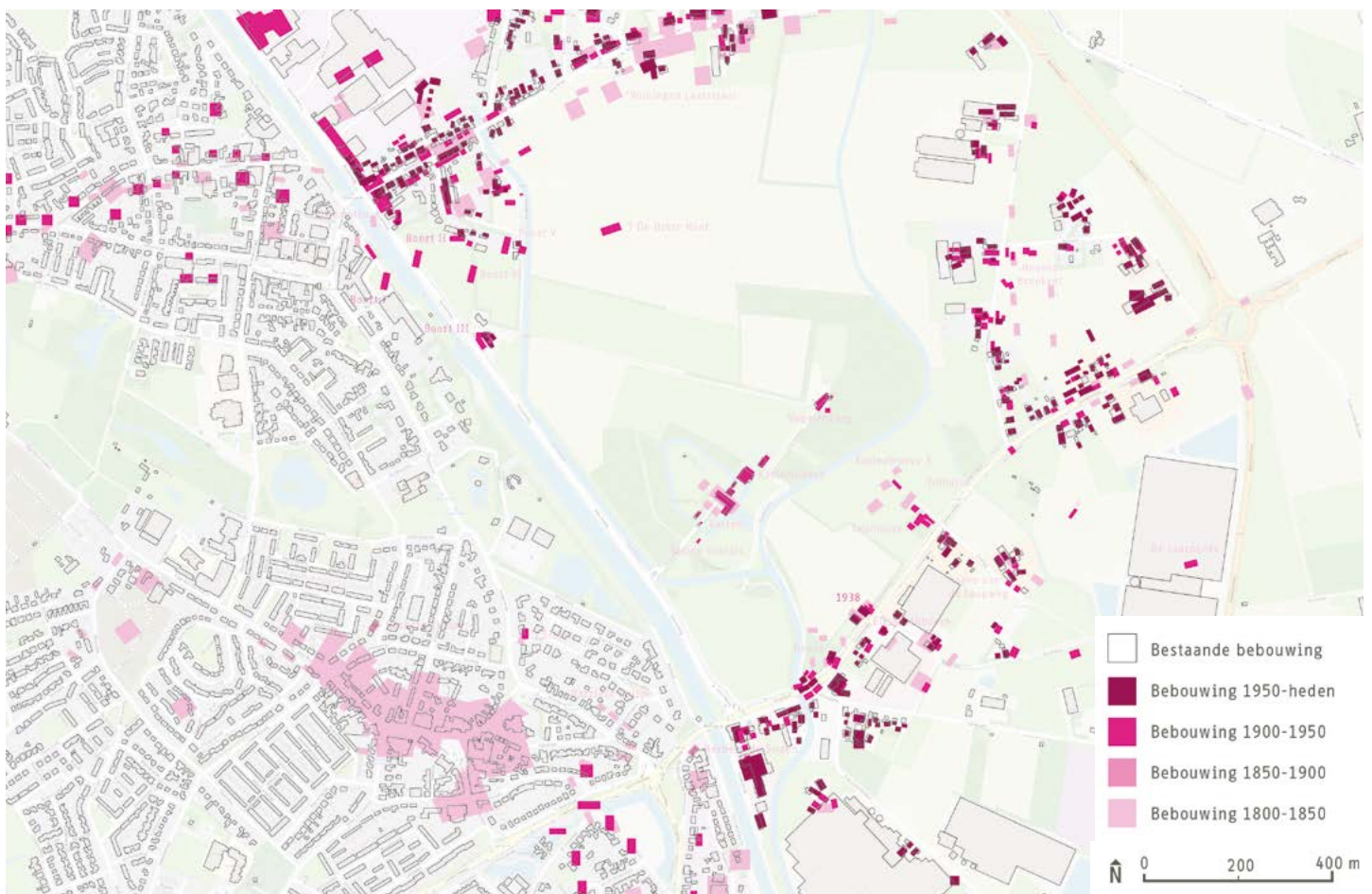
Het op beperkte schaal toevoegen van woningen aan het landgoed, passend bij de kwaliteiten van het erfgoed is een belangrijk onderdeel van de gebiedsontwikkeling. Er zijn drie argumenten voor woningbouw op het landgoed:

- het is een maatschappelijke opgave;
- het hoort bij dit landgoed;
- het is een essentieel onderdeel van de gebiedsontwikkeling als één van de financiële dragers.

Woningbouw gebeurt op een manier die passend is bij de historische karakteristiek en op een

wijze die bijdraagt aan het versterken van het materiele en immateriële cultuurhistorisch erfgoed zoals dat is terug te vinden op historische kaarten en in historische verhalen. Net zoals in de oorspronkelijke opzet wordt de nieuwe bebouwing gekoppeld aan het eerder benoemde herstel van bossen, lanen en houtwallen en vormt daarmee een integraal onderdeel van de op de historie gebaseerde ruimtelijke compositie van het landgoed.

De suggesties voor woningbouw op de komende pagina's, worden nader beschouwd in de Ontwikkelrichting Beek en Donk-Oost, die nog in de maak is.

Afb. 3.54 De ligging van historische en verdwenen erven op Eyckenlust

Ontwikkellocaties in het masterplan

In het onderstaande kaartje zijn de potentiële ontwikkellocaties binnen Eyckenlust opgenomen. De locaties bevinden zich langs de randen van het landgoed en zijn mede gebaseerd op de situering van historische bebouwing en de hoogteligging.

Locatie Boort is de logische afronding van de kern aan de westelijke zijde van het afleidingskanaal. Locatie Broekkant maakt onderdeel uit van een bebouwingsconcentratie in het buitengebied.

Verder zijn er twee locaties aan de Gemertseweg waar nader te onderzoeken is of de erfgoedwaarden kunnen versterkt worden.

Afb. 3.55 Afgebroken pachtboerderij 't Slotje

Afb. 3.56 Mogelijke ontwikkellocaties binnen het grondgebied van Eyckenlust (nader uit te werken)

Afb. 3.57 Langgevelboerderijen met meerdere rijwoningen, Uddel
Beltman Architecten

Afb. 3.58 Kloostercomplex in het landschap, Abbaye de Fontenay

Afb. 3.59 Gemeenschappelijke buitenruimte

Afb. 3.60 Kleine erven tussen de houtwallen

Bij de potentiële woningbouwlocaties is de keuze voor een passend stedenbouwkundige invulling en bebouwingstypologie belangrijk. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan onderscheidende bebouwingstypologiën die vaak kenmerkend zijn voor het landgoed en zijn omgeving zoals langgevelboerderijen, geclusterde bebouwing op erven, buurtschappen en kloosters.

Op de volgende pagina's worden er per locatie aangegeven wat belangrijke ruimtelijke randvoorwaarden zijn bij de verdere uitwerking. In deze fase is nog geen stedenbouwkundig plan opgesteld. Het verder uitwerken van de ontwikkellocaties zijn vervolgstappen met een eigen proces, in samenhang met de omgeving.

In een verdere uitwerking van deze locaties kan op basis van de lokale behoefte, marktwerking en initiatieven een variant worden gekozen als vertrekpunt voor een stedenbouwkundig plan. Hierbij dient met het vigerende gemeentelijke beleid, zoals het Beleidskader wonen 2023, rekening gehouden te worden. Ook verkeerskundige, technische en planologische uitgangspunten worden in het verdere proces per locatie gespecificeerd.

Boort: Voorstelbare woningbouwlocatie

Deze locatie ligt in de kernrandzone. Kenmerkend is de situering langs het kanaal aan het einde van de Hannoversedreef. De locatie bestaat als het ware drie groen omzoomde pockets. Door de ligging is dit een potentiële locatie voor (gedeeltelijke) dorpse hoogbouw. Het is wenselijk de Hannoversedreef door te trekken tot aan de Bosscheweg. Deze zou ook als ontsluitingsweg kunnen dienen. Het inpassen van de bestaande woning is een belangrijk aandachtspunt voor de uitwerking.

Ruimtelijke randvoorwaarden:

- Overgang van dorp naar landgoed goed vormgeven
- Oriëntatie op het landgoed
- Zichtlijnen richting landgoed respecteren

Afb. 3.61 Afgebroken pachtboerderij Boort 1

- Stedenbouw concept passend bij landgoed, bijv. nadruk op gemeenschappelijke buitenruimte

Afb. 3.62 Locatie voorstelbare woningbouwlocatie in de kernrandzone.

Buurtschap Broekkant: Voorstelbare woningbouwlocatie

Deze locatie valt binnen de bestaande bebouwingsconcentratie Broekkant. Gezien de ligging is nader onderzoek naar planologische haalbaarheid noodzakelijk.

Op deze locatie liggen kansen om woningbouw te combineren met landschapsherstel door het terugbrengen van de historische structuur van houtwallen. Hierbij kan de ringstructuur van bebouwing met open middengebied behouden blijven.

Ruimtelijke randvoorwaarden:

- Terugbrengen historische houtwallenstructuur
- Stedebouwkundig concept passend bij bebouwingsconcentratie
- Oriëntatie op het landgoed

Afb. 3.63 Historische kaart Eyckenlust in 1925, waarbij de groene lijnen houtwallen en lanen zijn.

Te verkennen erfgoedwaarden Gemertseweg

Langs de Gemertseweg is nader te verkennen of kleinschalige bebouwing in vorm van verdwenen hoeves kunnen teruggebracht worden om erfgoedwaarden te versterken.

Bij locatie Heiselaar kan een gevarieerde invulling van beperkte bebouwing en agrarisch gebruik de herstelde 'landschapskamers' het erfgoedcomplex versterken. De onbebouwde kavels zouden goed gebruikt kunnen worden als moestuin in samenwerking met bewoners van het dorp, bijvoorbeeld in combinatie met aantrekkelijke bloemenweides die bijdragen aan biodiversiteit.

Locatie Gemertseweg leent zich voor het plaatsen van een landmark die de dorpskern van Beek en Donk aankondigt, bijv geïnspireerd op het vroegere Tolhuis aan de Gemertseweg.

Afb. 3.64 Inspiratie: Erven binnen de houtwallenstructuur

Recreatie

Het landgoed is als NSW-landgoed opengesteld voor wandelaars en fietsers. Veel inwoners van Laarbeek weten dit echter niet. Het landgoed ligt nu als het ware verscholen. Voor het dorp Beek en Donk kan het een waardevolle aanvulling zijn op de Groene long. Deze groene tuinkamer vergroot de recreatiemogelijkheden bij het dorp en kan bijdragen aan de vitaliteit van de bewoners. De recreatieve mogelijkheden van het landgoed willen we op meerdere manieren versterken door:

- Uitbreiden recreatief netwerk door het terugbrengen van lanen.
- Zorgen voor een betere verbinding met het dorp.
- Het inrichten van de Bosseweg als 'grand canal'.
- Uitbreiden themaroutes, zoals cultuurhistorie.
- Plaatsen van informatiepanelen en/of landmarks.

Educatie

De historie van het landgoed en het dorp zijn nauw verweven. Met behulp van storytelling kan de geschiedenis weer tot leven komen. De storytelling kan ingezet worden in de buitenruimte op het landgoed en op plekken die vroeger tot het landgoed behoorden. Dit kan via informatiepanelen, kunst of landmarks. Een thematische route kan hierop aansluiten. Met behulp van rondleidingen kunnen specifieke doelgroepen zoals scholen worden aangesproken.

04

VERVÖLG

4.1 SAMENVATTING

Dit masterplan richt zich op behoud en verduurzaming door ontwikkeling van landgoed Eyckenlust en omgeving. Na haar ontstaan in 1658 heeft Eyckenlust zowel cultuurhistorisch als bestuurlijk en maatschappelijk een belangrijke rol gespeeld en is grotendeels aangeduid als rijksmonumentaal complex of cultuurhistorisch waardevol complex. Het masterplan kenmerkt zich door een hoog ambitieniveau, een hoge mate van participatie van overheden en belanghebbenden en is gebaseerd op onderzoeken van vele specialisten. Naast de gronden in eigendom van Eyckenlust bestrijkt het ook een gebied ver voorbij die gronden, contramal genaamd.

Voor realisatie is vergaande samenwerking tussen verschillende partijen nodig. Daarnaast zijn voldoende financiële middelen voor een gezonde basis van het landgoed en het uitvoeren van een kwaliteitsimpuls essentieel. Omdat niet alle benodigde financiële middelen nu voorhanden zijn, wordt het masterplan in 2 fasen uitgevoerd. Daarnaast zijn een aantal 'ambitieprojecten' benoemd; deze kostbare projecten kunnen niet gerealiseerd worden zonder externe financiering.

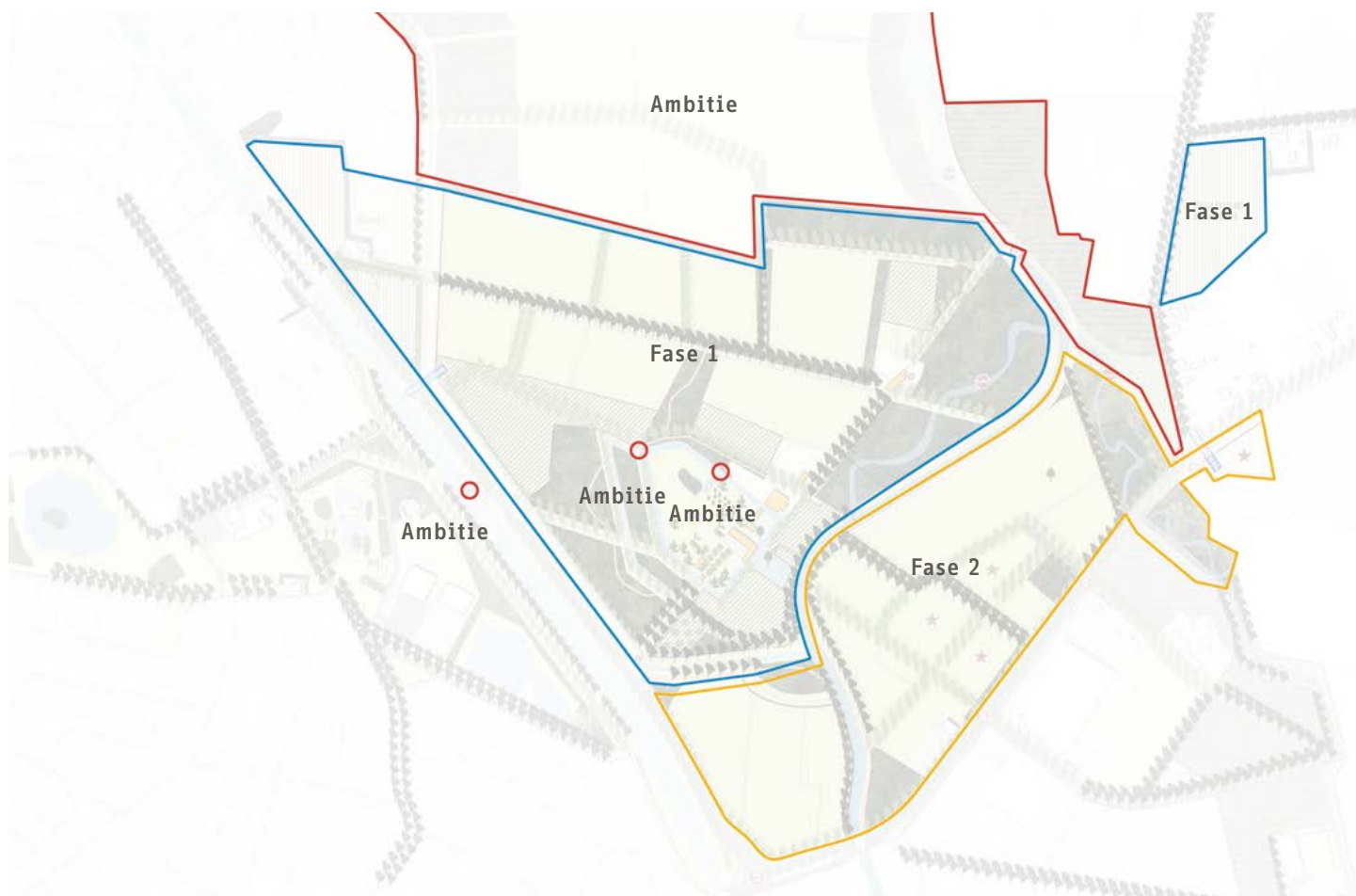
4.2 REALISATIE IN FASEN

Fase 1 richt zich voornamelijk op de instandhouding van het rijksmonumentale complex met restaureren, groot onderhoud en verduurzamen van rijksmonumentale gebouwen, herstellen van de laanstructuur, buitengracht, appelboomgaard en bruggen, creëren van wandelpaden en verbinding met het dorp, verdere extensivering van landbouw en beekherstel van de Aa. De financiële middelen hiervoor komen met name uit subsidies en beoogde realisatie van woningbouw op ontwikkellocaties Boort en Broekkant. Voor de casco-restauratie van Vogelenzang is reeds subsidie toegekend.

Fase 2 richt zich met name op het in ere herstellen van de Gemertseweg als erfgoedingang van Beek en Donk door het mogelijk terugbrengen van verdwenen landschapskamers en erfhoeves, creëren van nieuwe natuur, verbeteren waterhuishouding. Dit in samenhang met de aanpak van de diverse mobiliteitsvraagstukken, zoals snelfietspad en knelpunt Beekse Brug, en reconstructie N615 incl. mogelijk verleggen van de grens van de bebouwde kom. Financiering van deze fase is vooral afhankelijk van de mogelijkheid tot terugbrengen van erfhoeves, de bijdrage van anderen en eventuele financiële ruimte uit fase 1.

De ambitieprojecten richten zich vooral op verder versterken van cultureel erfgoed op het rijksmonumentencomplex en het beekherstel van de Aa buiten de grenzen van het landgoed. Ook het realiseren van een goede verbinding tussen het dorp en het landgoed en de Zuid-Willemsvaart als wandelboulevard 'Grand Canal' vallen hieronder. Omdat zonder deze projecten de realisatie van het masterplan nog steeds wordt gezien als zeer succesvol en deze projecten sterk afhankelijk zijn van medewerking van andere grondeigenaren en/of financiële bijdrage van andere partijen, worden deze projecten niet tot de kern van het masterplan gerekend, maar als ambitie gezien.

Van de Erfgoeddeal is voor een aantal deelprojecten reeds een financiële bijdrage toegekend aan de Gemeente Laarbeek en waterschap Aa en Maas.

Afb. 4.1 Indicatieve weergave van fasering en ambities projecten op geaggregeerd niveau.

Afb. 4.2 Bijeenkomst van de klankbordgroep.

4.3 PARTICIPATIEVE SAMENWERKING

Aan de initiatie van het proces om te komen tot het Masterplan ligt een gezamenlijk opdrachtgeverschap tussen Gemeente Laarbeek, waterschap Aa en Maas en landgoed Eyckenlust ten grondslag, waarbij Provincie Noord Brabant en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed zijn aangesloten. Voorafgaand aan initiatie van dit proces hebben deze vijf partijen hun opgaven in kaart gebracht en vormden gezamenlijk de begeleidingscommissie voor het team van Floris Alkemade en Berno Strootman dat dit masterplan heeft gemaakt. Naast deze experts zijn steeds specialisten geraadpleegd voor onderzoeken naar cultuurhistorische waardebepaling, noodzaak en kosten van grootonderhoud en restauratie, verduurzaming, kostenraming voor herstel of aanleggen van landschappelijke elementen, mogelijke herbestemming of herbegrenzing, opbrengst van woningbouw en financiële planning en -toetsing op haalbaarheid.

Tijdens het maken van het masterplan heeft overleg plaatsgevonden met bewoners, omwonenden, belangstellenden, gemeenteraad en een klankbordgroep met vertegenwoordiging van IVN, Heemkundekring, Dorpsraad, stichting Middengebied, Toeristisch Laarbeek, Van Gogh

Nationaal Park, Laarbeeks Landschap, BPG om het masterplan te delen, hun terugkoppeling te ontvangen en deze te verwerken in de uiteindelijke versie. Al deze activiteiten hebben plaatsgevonden in het hoofdgebouw van landgoed Eyckenlust. Nog voor de formele vaststelling van het masterplan is daar ook een informatiemarkt voor geïnteresseerden georganiseerd door Gemeente Laarbeek, Waterschap Aa en Maas en Landgoed Eyckenlust.

Daarnaast heeft zowel tussentijds als na afronding ambtelijke toetsing en bestuurlijke afstemming plaatsgevonden tussen Gemeente Laarbeek, Waterschap Aa en Maas, Provincie Noord Brabant, BPG en landgoed Eyckenlust en is het plan bijgesteld op basis van de uitkomsten van deze overleggen om haalbaarheid te borgen.

Via dit proces is getracht de belangen van de omgeving en het dorp mee te nemen in het masterplan en zodoende draagvlak te creëren voor het plan. Dankzij het uitgebreide team van betrokken professionals en betrokken overheden is de beleidsmatige en financiële haalbaarheid getoetst.

Afb. 4.3 Een brede bijeenkomst.

Afb. 4.4 Inwoners Laarbeek en anderen belangstellenden krijgen uitleg over wat er de komende jaren gaat veranderen.

4.4 VERVOLG

Na goedkeuring van het masterplan door de gemeenteraad van Laarbeek en het Dagelijkse bestuur van het Waterschap, kunnen concrete deelprojecten worden opgepakt. Via een samenwerkingsovereenkomst tussen de partners zal de integraliteit van het masterplan worden geborgd.

De ontwikkelrichting Beek en Donk-Oost, die op dit ogenblik wordt opgesteld, zorgt voor de beleidsmatige verankering van het masterplan in de ruimtelijke kaders van gemeente Laarbeek.

BRONNENLIJST

Rapporten en literatuur

De Jong van Beek en Donk, J. F. W., & Lindenberg, G. H. (2008). *Historische buitenplaats Eyckenlust: Visie op instandhouding en versterking*.

Gemeente Laarbeek. (2010). *Structuurvisie Laarbeek: 2010 - 2020 | Groei in balans*.

Gemeente Laarbeek. (2021). *Zonder ruimte geen beweging: Omgevingsvisie buitengebied Laarbeek*.

Leenders, Frans. (2008). *Eyckenlust, kasteel en omgeving*.

Provincie Noord-Brabant. (2020). *Brabantse bossenstrategie: Meer en beter bos, goed voor mens, dier en plant*. https://www.brabant.nl/publish/pages/2105/brabantse_bossenstrategie.pdf

SB4. (2021). *Cultuurhistorische waardestelling Eyckenlust te Beek en Donk*.

Waterschap Aa en Maas. (2020). *Presentatie van het Verhaal van de Aa*. https://www.aaenmaas.nl/publish/pages/1440/20200616_presentatie_verhaal_van_de_aa_lr.pdf

Internet

Beekdalontwikkeling 't Aa-dal Noord. (z.d.). Waterschap Aa en Maas. <https://www.aaenmaas.nl/in-jouw-buurt/projectenkaart/beekdalontwikkeling-aa-dal-noord/>

Natuurnetwerk Brabant (NNB). (z.d.). Brabant. <https://www.brabant.nl/onderwerpen/natuur-landschap/natuurnetwerk-brabant-nnb/>

Het vergeten landschap. Het vergeten landschap tussen Beek-en Donk, Boerdonk en Gemert', zie: <https://omroeppeelrand.nl/het-vergeten-landschap-verbinden-van-natuur-en-mensen/>

SB4. (2021). *Cultuurhistorische waardestelling Eyckenlust te Beek en Donk*

Verduurzamingsadviezen (1)

Frank Zegers. (2023). E4S Consult/BOEi. *Verduurzamingsadvies Kasteel Eyckenlust, Beek en Donk*.

Frank Zegers. (2023). E4S Consult/BOEi. *Verduurzamingsadvies Hoeve Vogelenzang, Beek en Donk*.

Frank Zegers. (2023). E4S Consult/BOEi. *Verduurzamingsadvies Poortgebouw landgoed Eyckenlust Beek en Donk*.

Groene Grachten. (2024). *Advies op Maat voor de tuimanswoning van Landgoed Eyckenlust*.

Groene Grachten. (2024). *Advies op Maat voor de Kasteelhoeve van Landgoed Eyckenlust*.

Herbestemmingsonderzoeken (2)

BOEi. (2023). *Herbestemming, Schetsplan Poortgebouw Boerderij Vogelenzang Kasteel Eyckenlust*

(2025). *Herbestemming Hoeve Vogelenzang op landgoed Eyckenlust, Starreboslaan 2 te Beek en Donk*.

Beelden

De tekeningen en foto's in dit rapport zijn gemaakt door Strootman Landschapsarchitecten, hieronder zijn afbeeldingen benoemd welke hierbuiten vallen

1.1 Archief Eyckenlust

1.3 College van Rijksadviseurs. (2018). Panorama Nederland: Rijkere Hechter Schoner. College van Rijksadviseurs. <https://www.collegevanrijksadviseurs.nl/projecten/Adviezen-publicaties/publicatie/2018/12/06/panorama-nl>

1.4 Visie Eyckenlust voor 2058 (2022)

1.5 Archief Eyckenlust

1.6 Archief Eyckenlust

1.8 Archief Eyckenlust

2.1 Provincie Noord-Brabant

2.9 Brabants Historisch Informatie Centrum. 's-Hertogenbosch, nl-htBhIC_317_1667_001. Zoals geciteerd in SB4. (2021). Cultuurhistorische waardestelling Eyckenlust te Beek en Donk.

2.13 Archief Eyckenlust

2.14 Archief Eyckenlust

2.15 Archief Eyckenlust

2.16 Archief Eyckenlust

2.17 <https://www.landgoedrorik.nl/event-details/de-tour-van-rorik>

2.26 Waterschap Aa en Maas. (2020). https://www.aaenmaas.nl/publish/pages/1440/20200616_presentatie_verhaal_van_de_aa_lr.pdf

2.27 Waterschap Aa en Maas. (2020). https://www.aaenmaas.nl/publish/pages/1440/20200616_presentatie_verhaal_van_de_aa_lr.pdf

3.18 Volkskrant. (2019). <https://www.volkskrant.nl/kijkverder/v/2019/de-smaak-van-de-zomer/>

3.19 <https://except.eco/projects/herenboeren-international/>

3.20 Archief Eyckenlust

3.21 <https://webshop.heischehoeve.com/c-5300202/over-ons/>

3.33 <https://www.ecopedia.be/natuurtypes/natuurtype-essen-elzenbos-met-goudveil-en-reuzenpaardenstaart>

3.34 <https://www.nieuweenergieoverijssel.nl/energie-uit-waterkracht-met-vijzelturbine/>

3.36 https://www.knooppunter.com/node/2816?language_content_entity=en

3.37 <https://www.brabantsekluis.nl/activiteiten/autoroutes/autospeurtocht/>

3.39 <https://www.denboschregion.nl/nl/routes/wandelen>

3.52 Frans Leenders, 2008

3.55 Archief Eyckenlust

3.57 Beltman architecten. <https://www.beltmanarchitecten.nl/projecten/zorg/meervelderweg>

3.58 <https://www.bourgondie-toerisme.com/kerken-abdijen-en-andere-religieuze-monumenten/abbaye-de-fontenay-2>

3.59 Foto door Media Moesgaard. <https://masters.au.dk/sustainableheritagemanagement>

3.60 HofmanDujardin <https://www.architectuur.nl/project/houten-vakantiehuis-villa-tonden/>

3.63 Topotijdreis.nl, kaart 1920, via www.topotijdreis.nl, bezocht op 28-04-2025

4.4 René Manders/DCI Media, via www.ed.nl, bezocht op 28-04-2025

COLOFON

Dit masterplan voor landgoed Eyckenlust is gemaakt in opdracht van de eigenaar: Jan de Jong van Beek en Donk, Gemeente Laarbeek en Waterschap Aa en Maas, door Strootman Landschapsarchitecten uit Amsterdam en Floris Alkemade Architect uit Sint Oedenrode.

Het masterplan is gemaakt in nauwe samenwerking met een begeleidingscommissie met vertegenwoordigers van een aantal partijen uit de gemeente Laarbeek, Provincie Noord-Brabant, Waterschap Aa en Maas en de Rijksdienst Cultureel Erfgoed.

Masterplan landgoed Eyckenlust, Beek en Donk

Maart 2025, Amsterdam/Sint Oedenrode

Opdrachtgevers

Jan De Jong van Beek en Donk	Eigenaar landgoed Eyckenlust
Gemeente Laarbeek	contactpersoon Saskia Hornikx
Waterschap Aa en Maas	contactpersoon Simon Schimmel

Projectteam

Berno Strootman	Strootman Landschapsarchitecten
Floris Alkemade	Floris Alkemade Architect
Arend van der Kam	Strootman Landschapsarchitecten
Ard Middeldorp	Strootman Landschapsarchitecten
Jan Willem van Veelen	Strootman Landschapsarchitecten

Begeleidingscommissie

Eigenaar landgoed Eyckenlust
Gemeente Laarbeek
Waterschap Aa en Maas
Provincie Noord-Brabant
Provincie Noord-Brabant
Provincie Noord-Brabant
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Raadgever Brabantse landgoederen

Met dank aan

GrondGidsen, BOEi, Groene Grachten, Horizon Advies, Brabants Particulier Grondbezit, SmitsRinsma, Van Lanschot Nannenga Naus Rentmeesters, Klankbordgroep, inwoners en omwonenden van het landgoed.

Beeldmateriaal

De tekeningen en foto's in dit rapport zijn gemaakt door Strootman Landschapsarchitecten, tenzij anders vermeld.

Sommige beelden komen van internet, daarvan is het beeldrecht soms onduidelijk. Rechthebbenden kunnen hiervoor contact opnemen met Strootman Landschapsarchitecten.